

ฐานกริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

ธาตุลงปัจจัยเป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกริยา

• PaliDict ๑๖ เมษายน ๒๕๖๑ •

ดู [ฐานกริยา เรียงลำดับตามธาตุ](#)

ยื่น ตั้ง.....๓	ทิ้ง สละ ละ เว้น.....๑๘	อยู่ อาศัย.....๒๘
เดิน ไป/มา ถึง.....๓	ส่งไป.....๑๘	ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม.....๒๙
เข้า ออก.....๕	รวม รวบรวม.....๑๙	เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก.....๒๙
นั่ง นอน.....๖	ขอ ๑๙	ชำระ กวาด ล้าง อาบ.....๒๙
หลับ ตื่น.....๖	ให้ ได้ ลัก.....๑๙	เชื้อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ๓๐
ดื่ม กิน.....๖	จับ รับ ถือ.....๑๙	รักษา คุ้มครอง เลี้ยง.....๓๐
หิว อิ่ม.....๗	อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ.....๒๐	ชนะ แพ้.....๓๑
ทำ สร้าง.....๘	ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก.....๒๐	เล่น.....๓๑
ประพฤติ.....๘	ดึง ลาก ถุด ยก.....๒๑	แสวงหา.....๓๑
พูด บอก กล่าว.....๘	เหยียบ ทบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน.....๒๑	อาจ สามารถ กล้า กลัว.....๓๑
เรียก เชิญ นิมนต์.....๑๐	ตัด เจาะ ทำลาย แดก เลื่อม.....๒๒	ซื้อ ขาย ตีราคา.....๓๑
ลา อ่ำลา.....๑๐	ขุด ไถ ไส.....๒๓	ไหว สั่น.....๓๒
ชม ต่ำ.....๑๐	คด งอ.....๒๓	เป็นไป หมุนไป.....๓๒
โกรธ รัก ชอบเกลียด รังเกียจ आय.....๑๑	ครอบงำ กัดขี.....๒๓	กำหนด ระบุ.....๓๒
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี.....๑๑	สำเร็จ.....๒๓	สงบ สัจดี หลีกเร้น.....๓๓
ปรารถนา, อยาก, ต้องการ เบื่อหน่าย.....๑๒	เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง.....๒๔	สืบทอด, พยายาม.....๓๓
คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย.....๑๒	กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ ๒๔	อดทน.....๓๓
หลง ลืม.....๑๔	เกิด อุบัติ.....๒๕	โง่ง หลอก ลวง.....๓๓
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน.....๑๔	มี เป็น.....๒๕	บวช สึก.....๓๔
ดู เห็น.....๑๕	เป็น ตาย แก่.....๒๖	จับ กอด.....๓๔
แสดง.....๑๕	เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย.....๒๖	ป่วย ไข้.....๓๔
ปรากฏ.....๑๖	รด ราด เปียก แห้ง.....๒๗	ไอ จาม อาเจียน.....๓๔
ศึกษา เรียน.....๑๖	ห้าม ปิด กั้น บัง ปิด นุ่งห่ม.....๒๗	ปูลาด ท่วม คลุม.....๓๔
แผ่ เปล่ง.....๑๖	สำรวม ระวัง.....๒๘	ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม.....๓๔
ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก.....๑๖	ผูก ร้อย ตัด เย็บ.....๒๘	ถูกต้อง สมควร ขัดแย้ง ห้าม คำน.....๓๕
ลอย จม.....๑๗	ประดับ ตกแต่ง.....๒๘	อื่นๆ.....๓๕
นำไป นำมา นำออก.....๑๗	ปล่อย พัน.....๒๘	

คำแนะนำการใช้

- ฐานกิริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง อาคม อุปสัค ...) กลายเป็น 'ฐาน' (base) พร้อมทั้งจะนำไปลงวิภัตติอาขยาด ทำเป็นกิริยาอาขยาดได้โดยสะดวก และฐานกิริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกิริยาได้ง่ายขึ้นด้วย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ญา	นา	ปณฺญา <i>(นา>ย)</i>	รู้, ปราบกฎ [วัต. ปณฺญยติ ปณฺญยติ อช. ปณฺญาติ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยุ ปชานนํ

จากตารางด้านบน **ปณฺญา** เป็น 'ฐาน' ลง ตี วิภัตติ เป็นต้น เช่น ปณฺญาติ ปณฺญาณติ ปณฺญาอิ ปณฺญาอิสสตี

- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกิริยาอาขยาด-กิริยาภิกตฺก ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิกตฺกด้วย
- หลังเครื่องหมาย # คือกิริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกิริยาภิกตฺก เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตํ จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิงค์ คือ ชาโต
- ฐานกิริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัตติอาขยาด หรือปัจจัยภิกตฺก ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ให้ลบ อา ด้วย
- อักษรย่อ:

ธาตุ: *อกมฺม.* = อกัมมธาตุ, *สกมฺม.* = สกัมมธาตุ

วาจก: *กัต.* = กัตตุวาจก, *กัม.* = กัมมวาจก; *เหตุ.* *เหตุกัต.* = เหตุกัตตุวาจก; *เหตุกัม.* = เหตุกัมมวาจก

วิภัตติอาขยาด: *วัต.* = วัตตมานา, *ปญฺ.* = ปญฺจมี, *สัต.* = สัตตมี, *ปโรก.* = ปโรกขา, *หิย.* = หิยัตตนี, *อช.* = อชชัตตนี,

ภวิส. = ภวิสสันติ, *กาล.* = กาลาติปัตติ.

ปัจจัยกิริยาภิกตฺก: *อนีย.* *อนต.* *อนีย.* *ตพ.* (ตพพ ปัจจัย) *มาน.* *อาน.* *ต.* (ต ปัจจัย) *ตุ.* (ตฺนาทิจปัจจัย) (ตเว. ตฺ).

ปัจจัยนามภิกตฺก: *ภวิ ณี ญฺ ตฺ รุ ช ญย อ อิ ณ ติ ยุ*

ตฺท. = ปัจจัยตฺทิต

สร้างด้วยโปรแกรม [Libreoffice \(ลิเบอรัออฟฟิศ\)](https://www.libreoffice.org/) ดาวน์โหลดได้ที่เว็บ [Libreoffice.org](https://www.libreoffice.org/)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ยืน ตั้ง			
ฐา	อ	ฐา ติภูฐ	ตั้ง(อยู่), ยืน, หยุด, ดำรง [วัต. ฐาติ ติภูฐติ อัช. อภูฐาสี อภูฐัส (อ-) ภาวิส. ฐสสติ ต. ฐิโต #อภูฐิโต (น-) ตู. ฐตวา ตู. ฐาติ] <i>อกมม.</i> ณิ กปภูฐายี ณฺ ภูมมภูฐโก อ มคคผลภูฐโฐ ฐมมภูฐโฐ ภูมมภูฐโฐ ปพพตภูฐโฐ กปภูฐโฐ ติ ฐิติ ภู ฐานัน
อุ-ฐา-ห	อ	อุภูฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น. <i>ฐา ธาตุ ลง ห อาคมได้เมื่อมีอุปสรรคอยู่หน้าเท่านั้น</i> [ปัญ. อุภูฐหิ ต. อุภูฐิโต ตู. อุภูฐาย # ต. ปภูฐาย ใช้เป็นกริยาวิเศษณะ แปลว่า <i>ตั้งก่อน, จำเดิม</i>] ณิ อุภูฐายี ตุ อุภูฐาตา ภู อุภูฐานัน
อุ-ว-ฐา-ห	อ	วภูฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น, ออก [ต. วภูฐาย] ภู วภูฐานัน
สั-อุ-ฐา-ห	อ	สมภูฐา-ฐห	ลุกขึ้นพร้อม, ตั้งขึ้นพร้อม [ต. สมภูฐิโต ตู. สมภูฐาย]
ปฏฺิ-อุ-ฐา-ห	อ	ปจจุภูฐา-ฐห	ลุกขึ้นเฉพาะ, ต้อนรับ [ต. ปจจุภูฐาย]
อุ-ป-ฐา-ห	อ	อุปภูฐา-ฐห	ตั้งขึ้น, ปราบ, ยืนใกล้, บำรุง, อุปภูฐาก [วัต. อุปภูฐาเปติ <i>เทต.</i> ต. อุปภูฐิโต ตู. อุปติภูฐิตวา] ณฺ อุปภูฐาโก <i>คิลานูปภูฐาโก สงฆูปภูฐาโก ภู</i> อุปภูฐานัน
ปติ-ฐา-ห	อ	ปติภูฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น [ต. ปติภูฐาย] ณฺ ปติภูฐาปโก อ ปติภูฐา
อติ-ฐา-ห	อ	อติภูฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น, อธิษฐาน [วัต. อติภูฐาติ อติภูฐิติ (<i>แปลง อ เป็น เอ</i>) ตู. อติภูฐาย] ภู อติภูฐานัน
สั-ฐา-ห	อ	สณฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งด้วยดี, ยืนดี (<i>ไม่ล้ม</i>)
รูป ฅป	ณ ฅย	ฐูเป ฅเป	ตั้ง(ไว้), วาง, เก็บ <i>สกมม.</i> [วัต. ฐูปาเปติ <i>เทต.</i> (<i>ไม่วุทธิ</i>)]
อุ-ป-ฐู-ป	ณ ฅย	อุปฐูเป	เข้าไปตั้ง, บำรุง, อุปฐูปก <i>สกมม.</i> [วัต. อุปฐูเปติ ตู. อุปฐูเปตวา]
ป-ฐู-ป	ณ ฅย	ปฐูเป	เริ่มตั้ง, ตั้งก่อน
อา-ธา	อ เอ	อาเท อาทห	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น [ต. อาหิโต]
สั-อา-ธา	อ เอ	สมาเท สมาทห	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น, ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. สมาหิโต #สุสมาหิโต] อิ สมาธิ
ป-นิ-ธา	อ	ปณิทห	ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. ปณิหิโต ตู. ปณิธาย #อุปนิธาย]
นิ-ธา	อ เอ	นิธ นิทห	มอบให้, ฝากไว้, ฝัง, ตั้ง [ต. นิหิโต] อิ นิธิ #สนนิธิ ภู ธาตุนิธานัน
เดิน ไป/มา ถึง			
กม	อ	กม	ก้าวไป, เดินไป [วัต. #อภิกกมติ]
กม	อ	จกม (<i>เทวภาวะ</i>)	จงกรม, ก้าวไป, เดินไป (<i>กม>กม>กม>กัถ>จกม>จกม</i>) ภู จกมณัน
อุ-ป-สั-กม	อ	อุปสักม อุปสกม	เข้าไปหา-พบ-ใกล้
ปฏฺิ-กม	อ	ปฏิกกม	ก้าวกลับ, กลับ [ต. ปฏิกกนโต]
นิ-ว-ต-ต	อ	นิวตต	กลับ [ต. นิวตโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
อิ	อ	เอ	ไป, ถึง, เป็นไป, บรรลุ, รู้ [ต. อิโต] ณฺว สหายโก (สห-อิ-) อ สมปราโย (สฺ-ปรฺ-)
อา-อิ	อ	เอ	มา [ปัญ. เอहि เอถ] ติ อิติ
ป-อิ	อ		ละไป, ตาย [ต. เปจจ]
วิ-อิ	อ		ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิโต วิโต]
อติ-อิ	อ	อจเจ-จย	เป็นไปล่วง, ล่วงไป, ก้าวล่วง [ต. อติโต ตฺว. อติจจ] อ อจจโย
อป-อิ	อ	อเป	หลีกไป, พ้นไป, ไปปราศ [ปัญ. อเปहि ต. อเปโต]
อุป-อิ	อ	อุเป	เข้าถึง [ต. อุเปโต]
อภิ-สฺ-อิ	อ	อภิสม	ถึงพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ [ต. อภิสมจจ] อ อภิสมโย
สฺ-อิ	อ	สม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สมจจ]
ปร-อิ	อ	ปเร	ไปในเบื้องหน้า, ไปข้างหน้า [ต. ปเรโต] ยุ ปรายโน
ปฏฺ-อิ	อ		อาศัย [ต. ปฏฺจจ]
อว-อิ	อ		ลงไป, หยั่งลง [ต. อเวจจ]
อนฺ-อิ	อ	อเนว	อาศัย, เป็นไปตาม [ต. อนวาย]
อนฺ-พณฺ	อ	อนฺพณฺ	ตาม, ติดตาม
ยา	อ ย	ยา ยาย	ไป, เป็นไป; ถึง, บรรลุ อ วโย ยุ ยานํ
วย	อ	วย	ไป, ถึง, บรรลุ
เอธ	อ	เอธ	หยั่งลง, ถึง, เจริญ, ได้, ประสบ
คม	อ	คม คจณ	ไป (สฺ) <i>อกมม.</i> , ถึง (ซึ่ง) <i>สกมม.</i> [วัต. คมติ คเมติ คจณเร; คมียติ คมียติ คมียยติ คมมติ คมมเต คจณียติ คจณียเต <i>กัม.</i> หิย. คม อคา คมา อคมา อคจณา อัช. อคณฉิ อคมาสิ อคมฺสฺ อคมาสฺ อคมฺหา อคมฺหา คมิมห คมิมหา กาล. คจณิสส อคจณิสสา; อันต. คจณฺ ตฺฟ. คนตพโพ ต. คโต ตฺว. คนตวา ตเว. คนตเว ตฺ. คนตฺ) กฺวิ อฺวโร โภโค ตฺโร โภโค ณิ ปารคามิ ทุกฺชนโรธคามินิ ตฺ คมิตา คนตา รฺ ปารคฺ อนุตคฺ อทฺคฺ ณฺย คมโม อ สงฺคโม ณ คามิ มาตุคามิ ติ คติ ทฺคฺติ สฺคฺติ ยุ คมนํ อฺคฺคมนํ ปจฺจคฺคมนํ สฺริยตฺถจฺคฺคมนํ สฺริยคฺคมนํ อฺจฺณคฺคมนํ อิก คมิโก
อา-คม	อ	อาคจณ	มา, กลับมา [วัต. อาคเมหิ <i>เทตฺ. (ไม่วุทธิ) หิย.</i> อจจคมา อ-อา-คม (<i>อา>อ>ย>ช>จ</i> <i>ซ้อน จ</i>) ตฺว. อาคมฺ <i>และ</i> เป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า <i>เพราะอาศัย</i>) ยุ อาคมนํ
อติ-คม	อ		(เป็น)ไปล่วง [หิย. อจจคมา <i>ติ>ตฺย>จจ</i> #อุปจจคา]
อธิ-คม	อ	อธิคจณ	บรรลุ, ตรัสรู้, ถึงทัพบ, ได้, ประสบ, เรียบ [วัต. อธิคเต (<i>ลป ม</i>) หิย. อชฺณคมา (<i>ลป ม</i>)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
			อັช. อชฺฌคา (อฺ ลบ ม) ต. อธิคโต]
วิ-คม	อ	วิคจจ	ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิคโต]
ปฏิ-อา-คม	อ	ปจจาคจจ	กลับมา [อັช. ปจจาคมิ]
อป-คม	อ	อปคจจ	หลีกเลี่ยง [อັช. อปกณฺณิ]
อุ-คม	อ	อุคจจ	เข้าไปใกล้, เข้าถึง [ต. อุคคมม]
สํ-อา-คม	อ	สมาคจจ	มาพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม [ต. สมากนฺตวา] อ สมากโม
สํ-นิ-ปต	อ	สนฺนิปต	ประชุม
สํ-นิ-สท	อ	สนฺนิสฺท	ประชุม [ต. สนฺนิสินฺโน]
อุ-นิ-สท	อ	อุปฺนิสฺท	นั่งใกล้
ชฎ	อ	ชฎ	รวม, ประชุม
ปท	ย	ปชช	ไป, ถึง, บรรลุ, ต้อง [ต. ปตโต ตฺ. ปตฺวา ตํ. ปตฺตุ] ณ ปาโท
ปฏิ-ปท	ย	ปฏิปชช	ไป, เดินไป, ดำเนินไป, ปฏิบัติ, ประณิบัติ [ต. ปฏิปนฺโน] อ ปฏิปทา
อา-ปท	ย	อาปชช	ถึง, ต้อง (อาบัติ, โทษ) [ต. อาปนฺโน] ติ อาปตฺติ #สมาปตฺติ
ป-อป	อุณา	ปาปุณา	ถึง, บรรลุ, ได้รับ [วต. ปาเปติ เหตุ. อັช. ปาปุณฺนิ #สมปาปุณฺนิ ภาวิ. ปาเปสฺสติ เหตุ. ต.ปตฺโต; ปาปิโต เหตุกัม. ตฺ. ปตฺวา ตํ. ปตฺตุ]
จร	อ	จร	เที่ยวไป [อັช. อจฺริ อจฺจริ] ณ วุ วนจรโก วเนจรโก ปริจารโก-ริกา อ โคจโร เอกจโร อนตฺลิกขจโร ณ ภิกขาจโร ยฺ จรณฺ
ธาว	อ	ธาว	วิ่ง [วต. #อุปธาวติ สนฺธาวติ อภิธาวติ]***
ชุ	อ	ชว	ไปเร็ว, วิ่งไป ณ สีสฺชโว
ป-ชท	อ	ปกฺชนท	วิ่งไป, เล่นไป, ไหลไป [ต. ปกฺชนโต]
สร	อ	สร	เล่นไป [วต. #สํสรติ] ณ #สํสํโร
อว-สร	อ	อวสร	เที่ยวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง [อັช. อวสฺริ สนฺธิกัปฺ ตํ เป็น ตทวสฺริ/ตทวสฺริสฺสุ เสมอ]
ปลาย	อ	ปลาย	หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปิโต เหตุกัม. ตฺ. ปลาเปตฺวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ป-อิ	อ	ปาย	หนีไป, หลีกไป [อັช. ปายิ ปายาสิ]
เข้า ออก			
ป-วิส	อ	ปวิส	เข้าไป [วต. ปเวเสติ เหตุ. อັช. ปาวิลิ ป-อา-อ-วิส] ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิญฺฐุ ตฺ. ปวิสส; ปเวเสตฺวา เหตุ.]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
นิ-วิส	อ	นิวิส	ตั้งลง, มุ่งหมาย? [ต. นิวิฏฐ]
นิ-กม	อ	นิกขม	ออกไป [อนต. นิกขมนโต ต. นิกขนโต ตู. นิกขมม] ณ เนกขมม ยุ นิกขมน
ป-กม	อ	ปกกม	หลีกเลี่ยง, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า, ตะเกียกตะกาย [อช. ปกกมิ ปกกามิ อนต. ปกกมนโต ต. ปกกนโต] ยุ ปกกมน
นั่ง นอน			
นิ-สท	อ	นิสีท	นั่ง [ต. นิสินโน ตู. นิสชช] ณ นิสโก ณ นิสชชา ยุ นิสิน
ส-นิ-สท	อ	สนนิสีท	นั่งสงบ ไม่คึกคะนอง [ต. สนนิสินโน]
อุ-นิ-สท	อ	อุปนินสีท	นั่งใกล้ [ต. อุปนินสินโน]
อาส	อ	อาส อจณ	นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [วัต. อจณาเปติ อจณาปยติ เหตุ. อาณ. อาสินโน] ยุ อาสน
อุ-ป-อาส	อ	อุปาส	นั่งใกล้ ณ อุปาสโก
ปริ-ย-อุ-ป-อาส	อ	ปิริยูปาส	นั่งใกล้ (ปิริยูปาส ยังไม่พบที่ใช้)
สี	อ	เส สย	นอน [ต. สยิตวา อาณ. สยาโน] ณ มณฺจสายี สมฺปริวตตสายี อ อนุสโย ยุ สยนิ เสน
นิ-สี	อ		อาศัย [ต. นิสสิโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ตู. นิสสาย] อ นิสสโย #อาสโย
อว-สี	อ	อวสสย	อาศัย, เนื่องจากอยู่ อ อวสสโย
นิ-ปท	ย	นิปชช	นอน, หมอบ [ต. นิปนโน] ณ นิปชชา
หลับ ตื่น			
สุ-ป	อ	สุ-ป	หลับ [ต. สุตโต] ยุ สุ-ปินํ สุ-ปนํ
นิ-ทา	ย	นิททาย	หลับ ตุ นิททายิตา ยุ นิททายนิ อ นิททา
นิททา ศัพท์	อายุ	นิททาย	หลับ, ประพฤติหลับ (บาลีไวยากรณ์)
ป-พุธ	ย	ปพุชฌ	ตื่น, รู้ [ต. ปพุทโธ] ตุ ปโพเธตา เหตุ.
ชาคร	โอ	ชาโคร	ตื่น อ ชาโคร
ชคค	อ	ชคค	ตื่น
วิชี	อ ย	วิช เวช วิชช	สลด, สังเวช; กลัว; หวั่นไหว ณ #สเวโค ธมฺมสเวโค
ดื่ม กิน			
ปา	อ	ปา ปิว	ดื่ม; รักษา; บริโภค; ให้เต็ม; ถึง [วัต. ปาเยติ เหตุ. ต. ปีโต ตู. ปีตวา; ปาเยตวา เหตุ. ตู. ปาตุํ ปิวิตุํ] ณ มชชปายี ฌนปายี ณ ปายโก ชีรปโก ณ เปยย อ ปาโทไป กจณโป ณ โคโป ติ ปีติ ปติ ยุ ปาน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ปา	ส	ปิवास (เทวภาวะ)	ปรารถนาจะดื่ม, อยากดื่ม, กระจายน้ำ (ปา>ปาปา>ปิปา>ปิวา) [ต. ปิปาสีโต] อ ปิปาสา
ภุช	อ	ภุช	(คน) กิน, บริโภค [ภวิส. โภกชติ อนิย. โภชนิโย ต. ภุตโต ต. ภุตวา] ณิ โภคิ กามโภคิ ณฺว คามโภโก ณฺย โภคโค ณ โภโค ปาฐิโภโค ติ ภุตติ ยุ โภชนํ ภุชนํ
ภุช	ช	พุกุช (เทวภาวะ)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว (ภุช>ภุช>ภุช>พุกุช>พุกุ (แปลงเพราะ ช ปัจ.))
ฆส	ณ	ชิฆจณ (เทวภาวะ)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว (ฆส>ฆส>ชิฆส>มิฆส>ชิฆส>ชิฆจ (แปลงเพราะ ณ ปัจ.)) อ ชิฆจณา
ฆส	อ	ฆส	กิน, บริโภค ณ ฆาสํ
ภกช	เอ	ภกเช	กิน อ ภกชา
อส	อ	อส	กิน ณ อาโส ปาตราโส สายมาโส
อท	อ	อท	กิน; รักษา [ต. อนนํ - ของกิน ข้าว ฯลฯ] ณ วิฆาสาโท (วิฆาส-)
ปริ-ภุช	อ	ปริภุช	บริโภค; กิน, ใช้สอย [ต. ปริภุตโต]
ปริ-หฺร	อ	ปริหฺร	บริโภค-ใช้สอย เป็นประจำ, บริหาร, รักษา, หลีกเลี้ยง ณ ปริหาโร
ทํส ทํส	อ	ทํส ทํส	กัด [ต. ทญฺฐุ ทญฺฐุ]
ขาท	อ	ขาท	(คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน [อนิย. ขาทนิโย] ณฺย ขชฺชํ
เข	อ	ขาย	กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ
อิ-โอ-หฺร	อ	อิโหมฺหฺร	กลืน
คฺล	อ	คฺล	กิน, กลืนกิน; หล่น; เคลื่อน
คฺล	อ	คฺล	กิน, กลืนกิน
ลพ	อ	ลพ	แลบลิ้น, เลีย
นิ-ลพ	ณ?	นิลลาพ	เลีย, แลบ(ลิ้น) (ชีวหํ นิลลาพตฺวา)
ลิท	อ	ลิท เลท	เลีย; สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #นิลเลทติ อัช. #ปลิทิ อนิย. เลทนิยํ] ณฺย เลยฺยํ ณ เลหํ หตถนิลเลทโก ปตต/โอฏฐุณิลเลทโก
หิว อิม			
ฉา	อ	ฉา ฉ	หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]
ติส	อ	ติส	อิม, เอิบอิม, ยินดี [ต. ติตโต]
ติป	ย	ติปป	อิม, เอิบอิม [ต. ติตโต] ติ ติตติ
ตปป	อ ณณ	ตปป ตปป-ปป	อิม, เอิบอิม, พอใจ; แสดง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ตป	อ ย ฌ ณย	ตป ตปป ตปเป-ปย	อิม, เอิบอิม; ร้อน, เร่าร้อน, เผา [วัต. #สนตปปติ ต. ตตโต] ณิ อาตาศปี อ อาตโป ณ อาตาศโป อาตปโป

ทำ สร้าง

กร	โอ	โกร	ทำ [วัต. กุพพิติ กุรุติ กุรุเต; กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต เต กัม. ปัญ. กรสสุ สัต. กร กรเถ การเย กุพเพถ กุรุพเพถ หีย. อกา ออกมท, อัช. กริ อกริ อกาสิ อกสู ออกตล อกาสิ ภาวิส. กาทติ กาทิตี กาทามิ, กาล. อกริสสุ อนีย. กรณีย ตัพ. กา-กตตพโพ อันต. โกรโนโต กรี่ มาน. กุรุมาโน อาน. กราโน ต. กโต #อกโต (น-); การิโต เหตุกัม. ตู. กตวา ตเว. กตเว ตู. กาคู กตตุ] กวิ อนุตโก ภาติโก ณิ พรหมจารี ปุณญการี ปมตตจารี มาลาการี สาตจการี ณวุ การโก การิกา อนตถการโก ซาลการิกา วตตปปฏิวตตการโก การารปโก ตู กตตา ช ทุกกรโร อีสกกรโร ณย การิโย อ หิตกกรโร เวยยาวจจกรโร ที่ปงกรโร ณ กาโร กम्मการโร กุมภการโร มาลาการโร มณิการโร สุวณณการโร อสุการโร อุปการโร สงฆารโร อภิสงฆารโร ปริกขารโร ปุเรกขารโร ติ วิกติ ยู กรรม การณ การารปน กรรม
กร	ยิร	กยิร	ทำ [วัต. กยิรติ สัต. กยิรา เอยย>อา กยิราถ เถ>อาถ]
วิ-อา-กร	โอ	พยากโร	ทำให้แจ้ง, พยากกรรม [ต. พยากโต] ยู วุยากรรม
อาวิ-กร	โอ	อาวิกโร	ทำให้แจ้ง [ต. อาวิกตวา #สจจิกตวา]
มาป	ณ ฌย	มาเป-ปย	สร้าง, ก่อสร้าง, เนรมิต [#วัต. อติมาเปติ] (เป็น เหตุ.ข้าง)

ประพฤติ

จร	อ	จร	ประพฤติ [#วัต. อจรติ ต. สัจฉิณโณ อาจฉิณโณ] ณย จริยา ฌมมจริยา อจรโย
อธิ-อา-จร	อ	อชฉาจร	ประพฤติผิด, ล้วงเกิน, ละเมิด
อติ-กม	อ เอ	อติกกม-กม	ก้าวล่วง, ล้วงละเมิด, ล้วงเกิน, เดินผ่าน [ต. อติกกนโต] อ อติกกโม
จिर ศัพท์	อายุ	จिरาย	ประพฤติซ้ำ, ซักซ้ำ
ฐม ศัพท์	อายุ	ฐมาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งควัน, ทำตนตั้งควัน
ปพพต ศัพท์	อายุ	ปพพตาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งภูเขา, ทำตนตั้งภูเขา
สมุทท ศัพท์	อายุ	สมุททาย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งสมุทร, ทำตนตั้งทะเล
จิจจิญญ ศัพท์	อายุ	จิจจิญญาย	ประพฤติเสียงตั้งจืดๆ
ปุตต ศัพท์	อีย	ปุตตย	ประพฤติ(ให้เป็น)เพียงตั้งบุตร, ทำตัวเหมือนลูก

พูด บอก กล่าว

อา-จิกข	อ	อาจิกข	บอก, กล่าว, แสดง
---------	---	--------	------------------

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
กถ	ณ ฌย	กถ-ถย	บอก, กล่าว, แสดง, ชี้แจง, แต่ง [วัต. กถาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ) อັช. กถลสิ กถลฺลํ กถยิ กถยีสฺส] อ กถา อคตถกถา อภฺฐกถา ยฺย กถนํ
สท-กถ	ณ ฌย	สากจเฉ-ฉย (สท>สา; ถ>จฉ)	เจรจา กัน, สนทนากัน, สากัจฉา อ สากจฉา
อห พฐ	อ	พฐ	บอก, กล่าว [ปโร. อาห อาหุ อหุ อັช. อาหฺสฺ]
วจ	อ	วจ	บอก, กล่าว, แสดง [วัต. วุจฺจติ วุจฺจเร #ปวฺจฺจเร (=วุจฺจนติ ใช้ในคาถา) กัม. หิย. อวจ อโวจ อวจํ อັช. อโวจฺ อว-อโวจฺตถ อโวจฺมทา [ภวิส. วกฺขติ] มาน. วุจฺจมาโน กัม. ต. วุตฺโต] ณี ผรุสฺวาจี ญฺว วาจโก ตฺ วตฺตา ข ทฺพพฺโจ สฺวโจ ญย วากฺยํ อติวากฺยํ วชฺชํ อ วโจ วจํ วจี วจี- เข้าสมาสแล้ว เอา อ เป็น ฮี ญ วาจา ยฺย วจนํ
วจ	ณ ฌย	วาเจ-จย	บอก, กล่าว, แสดง
วท	อ เอ	วท วเท วชช วชเช	บอก, กล่าว, แสดง [ตฺพ. วตฺตพฺโพ ตฺ. วตฺวา ตฺ. วตฺตฺ] ณี รมฺมาวาทิ นิคฺคยฺหาวาทิ มุสฺสาวาทิ ณ วิวาทो ออนุปวาทो
ปฐ	อ	ปฐ	บอก, กล่าว, แสดง
ภาส	อ	ภาส	บอก, กล่าว, แสดง [#อັช. อชฺฌภาสสิ อธิ-อ-ภาส] ณี สฺสุภาสิตภาสํ
ภณ	อ	ภณ	บอก, กล่าว, แสดง ณี รมฺมภาณํ ปิยภาณํ พหุภาณํ
ภสฺส	ณ ฌย	ภสฺเส-สย	พูดคุย, บ่น, ต่ำ
ชป ชปป	อ	ชป ชปป	บอก, กล่าว, แสดง, กระทบ
อา-รฺจ	ณ ฌย	อาโรเจ-จย	บอก, กล่าว [อັช. อาโรเจสิ อาโรเจสฺ อโรเจยิ อาโรเจยีสฺ]
อติ-อา-วท	อ	อจฺจาวท	กล่าวล่วงเกิน, พูดล่อลวง, พูดเกี้ยว, พูดยั่วยวน, ร้องเรียก
ทีป	ณ ฌย	ทีเป-ปย	ประกาศ, แสดง ยฺย ทีปนา ทีปนํ การแสดง คำชี้แจง
ชา	ย	ชาย	กล่าว, ประกาศ, แสดง, ชี้แจง ยฺย อพฺภกฺขานํ
อา-ชา	อ	อกฺขชา	กล่าว, บอก, แสดง, ชี้แจง [วัต. อกฺขชายติ กัม.] ตฺ อกฺขชาตา
ปติ-ชา	อ	ปจฺจกฺขชา	บอกคืบ [ตฺ. ปจฺจกฺขชาย]
ป-กาสุ	อ เอ	ปกาส ปกาเส	ประกาศ, ปรากฏ, แจ่มแจ้ง
โอ-วท	อ	โอวท	โอวาท ญ โอวาทो
สาส	อ	สาส	สอน, อบรม ญย สิสฺโส ติ อนุสิฏฺฐิ ยฺย สาสนํ
อนฺ-สาส	อ	อนฺสาส	ตามสอน, พรา้สอน [ต. อนุสิฏฺฐิ] ญฺว อนุสาสโก ยฺย อนุสาสนํ
วิ-อา-หฺร	อ	พฺยาหฺร	พูด, เล่า

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ลป	อ	ลป	พุด ณ ลาโป
วิ-ลป	อ	วิลป	พุดคร่ำครวญ
อา-ลป	อ	อาลป	ร้องเรียก ยุ อาลปนั
ป-ลป	อ	ปลป	พุดเพื่อเจ้อ
สั-ลป	อ	สลลป	พุดเจรจาโต้ตอบกัน ณ สลลาโป
อป-ลป	อ	อปลป	พุดผิด
อนุ-ลป	อ	อนุลป	พุดมาก พุดเพื่อเจ้อ
อุ-ลป	อ	อุลลป	พุดโอ้อวด
จุท	ณ ฌย	โจเท-ทย	โจทย์, ทักท้วง, ตักเตือน
มนต	ณ ฌย	มนเต-ตย	ปรึกษา, พุดอย่างลับๆ [อช. มนเตสิ มนเตสุ มนตยิ มนตยีสุ]
สั-อุ-อา-ท-จร	อ	สมุทาจร	ประพุดดีด้วยดี, กล่าว, ร้องเรียก
สร	อ	สร	ออกเสียง
ซุส	อ ฌ ฌย	ซุส โฆส โฆเส-สย	ออกเสียง, ป่าวร้อง, สรรเสริญ [#ต. สงซุฎุ] ณ โฆส นิคโฆส ปติโฆส ยุ โฆสนั โฆสนา
นท	อ ฌ ฌย	นท นาเท-ทย	บันลือเสียง
คซช	อ ฌ ฌย	คซช คซช-ชย	ร้องคำราม, ออกเสียง
เรียก เชิญ นิมนต์			
ป-กุส	อ	ปกุโกส	เรียกมา [วัต. ปกุโกสิตวา; ปกุโกสาเปตวา เหตุ.]
นิ-มนต	ณ ฌย	นิมนเต-ตย	เรียกมา, นิมนต์
อา-มนต	ณ ฌย	อามนเต-ตย	เรียกมา
อจิ-อิส	อ	อชฌเมส	เชื้อเชิญ, อารธนา
อา-ราธ	อ ย	อาราร อารชฌ	เชื้อเชิญ, อารธนา; ยินดี
ลา อ้ำลา			
อา-ปุจจ	อ	อาปุจจ	ถามโดยเอื้อเพื่อ, ถามหา, อ้ำลา; ขออนุญาต [ต. อาปุจจ] อ อาปุจจ
อป-โลก	ณ ฌย	อปโลก-กย	มองดู; บอกลา, อ้ำลา; ขออนุญาต; ประกาศให้ทราบ [ต. อปโลกิโต]
ชม คำ			
โถม	ณ ฌย	โถม-มย	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ฤ	อ นา	ถว ฤนา	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ อ สนฺถโว ติ ฤติ
ป-สัส	อ	ปัสส	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ [ต. ปสฺตโถ] อ ปัสสา
วณฺณ	ณ ณย	วณฺณ-ณย	สรรเสริญ; ขยาย, ขยายความ, พรรณนา; ทำสีขาวเป็นต้น; พยายาม; แสดง [#วัต. สัณฺณณติ] อ วณฺณ อวณฺณ ยุ สัณฺณนา
อา-กฺส	อ	อกฺโกส	ค่า [อช. อกฺโกจฉิ]
ปริ-ภาส	อ	ปริภาส	ค่า
ขุํส	ณ ณย	ขุํเส-สย	ค่า, บริภาษ
สป	อ ย	สป สปย สปฺป	ค่า, สบถ, สาบแช่ง ณ ส่าโป
ตชช	อ ณ ณย	ตชช ตชช-ชย	ค่า, ชู, ช่มชู, คุกคาม [#วัต. สนฺตชชติ]
นิ-คห	อ ณา	นิกคห นิกคณหา	ชู, ช่มชู, ลงโทษ [ต. นิกคยห] ยุ นิกคหณิ
ครห	อ ณ ณย	ครห ครห-หย	ตีเตียน, นินทา, เกลียด, ชัง ณย คารยโห
นินฺท	อ	นินฺท	ตีเตียน, นินทา อ นินฺทา

โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย

กฺธ	ย	กฺขณ	โกรธ, เคือง [ต. กุทฺโธ] ณ โกโธ ยุ โกธโน อกฺโกธโน
รฺจ	ย ณ ณย	รฺจจ รฺจจ-จย	ชอบ, ยินดี [ต. รฺจฺจโธ] ณิ รมฺมรฺจฺ
ปิย	อ	ปิย	รัก อ ปิโย
กุกฺกจจ ศัพท์	อาย	กุกฺกจจาย	เกลียด, รังเกียจ, ประพฤติรังเกียจ
คฺุ	ณ	ชฺคฺุจจ (<i>เทวภาว</i>)	เกลียด, รังเกียจ (<i>คฺุ>คฺุ>คฺุคฺุ>คฺุคฺุ>ชฺคฺุ>ชฺคฺุ</i> (แปลงเพราะ ณ ปัจ.))
ลชช	อ	ลชช	อาย, ละอาย อ ลชชา
หเร	อ	หราย (<i>เอ>อาย</i>)	อาย, ละอาย [มาน. หรายมาโน]

ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ำเรง ยินดี

รฺ	อ	รว โร	ร้อง [#วัต. วีรวติ] ณ โรโว
รฺท	อ	รฺท โรท	ร้องไห้, หลั่งน้ำตา [ต. รฺทโน; รฺทณฺ การ~ #อช. ปโรทอิ]
เทว	อ	เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [#วัต. ปรีเทวติ]
กทฺ กนฺท	อ ณ ณย	กนฺท กนฺท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; ่วนวาย [#วัต. ปกนฺทติ]
เค	อ	คาย	ออกเสียง, ขับกล่อม, ร้องเพลง [ต. คีโธ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ส้-เค	อ	สงคาย	ชำระ, สะสาง; รวบรวม, จัดสรร, ร้อยกรอง; ซักซ้อม; สวดพร้อมกัน [วัต. สงคายติ ต. สงคิโต] ติ สงคิตี ส้-คิ-ยุ สงคายนานา <i>เอ>อาย)</i>
ทส	อ	ทส	หัวเราะ, ร่าเริง [ต. ฏฐโฐ #ปฏฐโฐ] ณวุ สมปหัสโก ณ ทาโส ปรีหาโส
ชคช	อ	ชคช	หัวเราะ, ร่าเริง
รม	อ	รม	ยินดี [อนิย. รมณีย ต. รโต #ต. อภิรมม] กวิ กุณชโร (กุณช-) อ มโนโรม ณ อาราโม ติ รติ ยุ อารมณณ์
มูท	อ	โมท	ยินดี [#วัต. ปโมทติ]
นนุท	อ	นนุท	ยินดี, อิ่มใจ [#วัต. อภินนุทติ] อ อานนโท อิ นนุที ยุ นนุทณ์
ตุส	ย	ตุสส	ยินดี, เอิบอิ่ม [ต. ตุฏโฐ] ณ สนโดโส ติ สนตุฏฐิ
สาท	อ	สาท	ยินดี, สบายใจ, เฟลใจ [#วัต. อสสาทติ] ณ สาโท, อสสาโท ณ สาทุ <i>หวาน อร่อยไพเราะ</i>

ปรารถนา, อยาก, ต้องการ เปื่อหน่าย

ฉนท	ณ ฌย	ฉนเท-ทย*	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ, พอใจ
กมุ	อ ณ ฌย	กาม กามะ-มย	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ ณ รัมมกาโม หิตกาโม ติ นิกนติ
ปตถ	ณ ฌย	ปตเถ-ถย	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [มาน. ปตถยาโน อาน . ปตถยาโน] ยุ ปตถนา
อิสฺ อิจฉ	อ	อิจฉ	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ [ปัญ. #อติจฉฉ ปรารถนาล่วง, โปรด(สัตว์)ข้างหน้า ต. อิกฺโฐ] ณ อิจฉา อ อปุจโจ
อาสาส	อ	อาสาส อาสิส อาสีส	หวัง, ปรารถนา
อาสิสิ	อ	อาสิสิ	หวัง, ปรารถนา
ปฏฺิ-อาสิสิ	อ	ปจฺจาสิส	หวังเฉพาะ, ปรารถนาเฉพาะ
กชฺ กงช	อ	กงช	หวัง, ปรารถนา, อยาก; สงสัย ... ณ ปาฏิกงฺโช
ป-วร	ณ ฌย	ปวาเร-รย	ปรารถนา, อยากได้; ปวารณา <i>กต. เหตุ.</i>
ปีห	ณ ฌย	ปีเท-หย	ปรารถนา; กระหิ้ม? (<i>ครึ้มใจ, ภูมิใจ, อิ่มใจ</i>)
ลฺุภ	ย	ลฺุพภ	โลภ, ละโมบ, มักรมาก, อยาก [#วัต. โอลฺุพภติ] ณ โลภ
รณฺช รนฺช	อ ย	รช รณฺช รชช	กำหนด, ย่อม [ต. รโต #วิรัตโต <i>เปื่อหน่าย คลายกำหนด</i>] ณ ราโค รงโค #วิราโค
ส้-อา-รณฺช	ย	สารชช	กำหนดนัก, ย่อม [ต. สารตโต]
นิ-วิท	อ	นิพฺพิท	เปื่อหน่าย [ต. นิพฺพิทโน นิพฺพิทโน]

คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
จินต	เณ ฌย	จินเต-ตย	คิด, รู้, นึก [อช. จินเตสิ จินเตสุ จินตยิ จินตยีสุ] ยุ จินตณ
ตกุก	เณ ฌย	ตกเก-กย	ตริก ณ ฌมตกโก
สร	อ	สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [อนีย. สรณีย ต. สโต] ตุ สรिता; สาเรตา เหตุ. ณ วิปปฏิสาโร ติ สติ ยุ สรณ
ธา ธร	อ ฌ ฌย	ธ ธาเร-รย ทธา (เทวภาวะ)	ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (ธาธา>ธธา>ทธา) ตุ ธาตุ ธาตา ณ ย #มารเธยย์ อ วิชชาธโร วินยธโร ฌมมธโร กาสาวธโร ตปิฏกธโร ชุตินธโร ปสุกุลธโร อิทธิมยปตตจิวรรธโร อุตตมรูปธรา (อิตถิ) อิ อุทธิ (อุทก-) ยุ สโมธาน (ส-โอ-) ธรณ
เณ	อ	เณ ฌาย (เอ>อาย)	เพ่ง, เพ่งด้วยใจ, พิจารณา, คิด; เผา, ไหม้ เร้าร้อน, สว่าง อ อภิฌมา ยุ ฌาน
อุ-เณ	อ	อุช ฌาย (เอ>อาย)	เพ่งโทษ, ยกโทษ(ของผู้อื่น)ขึ้นพูด, ตีเตียน, โพนทนา
วิ-เณ	อ	วิช ฌาย (เอ>อาย)	(ไฟ) ดับ
ญา	นา	ชานา	รู้ [สัต. ชลญา ภาวิส. ชานิสสติ ญสสติ อันต. ชาน ตัฟ. ญาตพโพ ชานิตพโพ ต. ญาโต ตุ. ญตวา ชานิตวา ชานีย ชายิตวา (นา>ย) ตเว. ญาตเว ตุ. ญาตุ ชานิตุ] ณ จุ ชานนโก #เสชชชานนโก ตุ ญาตา รู ฌมมณญ มตตณญ สพพณญ วรณญ วทณญ กตณญ รตตณญ ณ ย ฌเยโย ยุ ฌาน #ทชชาน ตย ญาตย
วิ-ญา	นา	วิชานา	รู้แจ้ง, รู้พิเศษ [ต. วิชานิตวา] รู วิณญ ณ ย วิณญเยโย #สุวิณญเยโย ติ วิณญตติ ยุ วิณญาน วิณญาปน วิชานน
สญญา	นา	สณชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [ต. สณชานิตวา] อ สณญา ยุ สณญาน สณชานน
ป-ญา	นา	ปณ ฌาย (นา>ย)	รู้, ปรากฏ [วัต. ปณญยติ ปณญายติ อช. ปณญายิ ต. ปณญาโต] อ ปณญา ยุ ปชานน
อนุ-ญา	นา	อนุชานา	อนุญาต [ต. อนุณญาโต]
อา-ญา	อ	อลญา	รู้, รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [วัต. อาณาเปติ เหตุ. 'ให้รู้ทั่ว' สั่ง, บังคับ อช. อลญาสิ ต. อาณตโต ตุ. อลญาย] ตุ ญาตา อลญาตา อ อลญ
มน	ย	มณญ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด
อติ-มน	ย	อติมณญ	ตูกุก, ตูหมิน
มน	โอ	มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ ติ มติ สารมติ
ส-มน	โอ	สมมโน?	รู้พร้อม ... [ต. สมมโต] ติ สมมติ
วิท	อ	วิท	รู้, รู้แจ้ง [ตัฟ. เวทิตพโพ #วัต. ปณินเวเทติ เหตุ.] ณิ กตเวที รู โลกวิทู สพพวิทู ณ ย วิชชา ยุ เวทนา
พุธ	ย	พุชฌ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [ต. พุทโธ อาน. #อภิสมพุธาโน] ตุ พุชฌิตา ข พุทธโพโธ อิ โพธิ ติ พุทธิ ยุ พุชฌน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
มุน	นา	มุนา	รู้, ตรัสรู้; นิ่งอยู่ อ โมนิ อิ มุณี
อุป-ธรร	ณ ฌย	อุปราเร-รย	ใคร่ครวญ, พิจารณา
อา-วช	อ ฌ ฌย	อาวชช อาวชเช-ชย	ใคร่ครวญ, พิจารณา
มาน	ส	วิ-วิมัส (เทวภาวะ)	ไตร่ตรอง ทดลอง พิจารณา ไต่สวน (มาน>มาน>มามาน>มีมาน>วิมาน>วิม (แปลงเพราะ ส ปัจจุบัน))
นิ-สม	ณ ฌย	นิสาเม-มย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [ดู. นิสम्म]
สํ-อส	อ	สมมส (สํ>สมมา>สมม)	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
ปฏฺิ-สํ-ชา	ย		พิจารณา [ดู. ปฏิสํชา ปฏิสงขา ปฏิสงขาย]
อนฺ-วิท	อ		พิจารณา [ดู. อนฺวิจจ]
กขิ กงข	อ	กงข	สงสัย; หวัง, प्रารณนา ... [ณฺย. ปาฏิกงโข]
สกี	อ	สกก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
สํ-สี	อ	สํสย	สงสัย
หลง ลิม			
มุห	ย	มุยห	หลง [ดู. มุหฺโท มุหฺโท] ณ โมโท
มุส	ย	มุสส	ลิม [ดู. มุสฺสฺฐ #วัต. ปมุสสตี ดู. ปมุสฺฐ]
มท	ย	มชช	เมา, ประมาท, เลินเล่อ [#ดู. ปมตโต ดู. ปมชช] ณฺย มชช ณ ปมาโท
มุจจ	อ	มุจจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แน่เนิ่ง
ลฺก	อ	ลฺก โลก	หลง [#วัต. ปโลเกตี เทตฺ. 'ให้หลง' แปลเป็น กัดตฺ. ว่าหลอกล่อ]
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน			
ปุจจ	อ	ปุจจ	ถาม [ดู. ปุจฺจฺฐ] อ ปุจจา ยฺ ปุจจณ
ปณท	อ	ปณท	ถาม [#วัต. ปริปณทตี]
สุ	ณฺ ฌา	สุโณ สุณา	ฟัง, ได้ยิน [วัต. สุณาตี สุโณม; สฺยยตี สฺยยตี <i>กัม</i> . อชฺ . อสฺโสสี อสฺโสสี; อสฺโสสีตถ; อสฺโสสี อสฺโสสีมหา <i>ตวนตฺ</i> . สุตวา <i>ต</i> . สฺโต; สาวีโต สาวาปีโต <i>เทตฺกัม</i> . <i>ดู</i> . สุตวา <i>ตฺ</i> . โสตุ] ณิ รมมสฺสาวิ ณฺ สวาโก สาวิกา <i>ดู</i> โสตา <i>ติ</i> สฺติ ยฺ สวณ รมมสฺสวณ
ปฏฺิ-สุ	ณา	ปฏฺิสฺสุณา	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [วัต. ปจจสฺสุณาตี อชฺ . ปจจสฺโสสี <i>ดู</i> . ปฏฺิสฺสุณิตฺวา]
สุ	ส	สุสฺสุส	ปรารธนาจะฟัง, อยากรับฟัง
อว-ธา	อ	โอทท	ฟัง [วัต. (โสตี) โอททตี <i>ต</i> . โอทฺโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
วิ-สท	อ	วิสท	รับคำ
ลิข	อ	ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ชัด, ชูด)
คนถ	ณ ฌย	คนถ-ถย	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง
รจ	ณ ฌย	รจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
คณ	ณ ฌย	คณ-ณย	นับ, คำนวณ
มา	อ ย นา โอ	มา มาย มินา มิโน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [ต. นิमितต์] ตุ มาตา อ ปฏิมมา ปติมา ณ มตตา ธณญุมาย ยุ มานํ ปมาณํ ปริมาณํ อุปมาณํ
ลุป	ย	ลุป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [ต. ลุตโต]

ดู เห็น

โอ-โลก	ณ ฌย	โอโลเก-กย	มองดู, เห็น
ทิส	อ	ปสฺส	เห็น [วัต. ทิสฺสติ <i>กัม. สัต. ทกฺเขมุ เอยฺยาม>เอมุ ्हिय. อททส อททสํ</i> <i>อ็ช. อททสฺสํ อททสํ (อททสฺสิมหา)</i> <i>ภวิส. ทกฺขติ; อนึย. ทสฺสนึโย ตّف. ทฏฺฐพฺโพ ต. ทิฏฺฐุ; ตฺ. ทิสฺวา ทิสฺวาน ตฺ. ทฏฺฐํ</i> <i>ณิ ภยทสฺสี ปรวชานุปสฺสี ข ทุทฺทโส สุกฺทฺทโส สุกฺโส ติ ทิฏฺฐิ ฺยุ ทสฺสนํ</i> <i>อาวี ภยทสฺสาวี สพฺพทสฺสาวี</i>
ทิส	อ	ทิสฺส	เห็น, ปรากฏ
อิกฺข	อ	อิกฺข	เห็น อ #อฺเพกฺขา
ปฏิ-สํ-จ-อิกฺข	อ	ปฏิสณฺจิกฺข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
อนฺตร-ธา	อ ย	อนฺตรธา	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [ต. อนฺตรหิโต]
สํ-อ-อิกฺข	อ	สมเวกฺข	พิจารณา [ตฺ. สมเวกฺขิยาน #วัต. ปจฺจเวกฺขติ (ปติ-วิ-อิกฺข) ตฺ. ปจฺจเวกฺขิย]
มิล	อ ฌ ฌย	มิล มิเล-ลย	หลับตา [#วัต. นิมิลติ]
อุ-มิล	อ	อุมมิล	เปิดตา, ลืมตา
มิส	อ	มิส	หลับตา [#วัต. นิเมสฺติ นิมมสฺติ]
อุ-มิส	อ	อุมมิส	เปิดตา, ลืมตา
ป-สุ	อ	ปสว	ประสบ, พบ, เห็น

แสดง

ทิส	ณ ฌย	เทเส-สย	แสดง (<i>นามธรรม</i>), กล่าว, สวด [ภวิส. เทเสสฺสติ] ณ ฺวุ เทสโก ฌมฺมเทสโก ภตฺตฺวุเทสโก มคฺคฺวุเทสโก ยุ เทสฺนา ฌมฺมเทสฺนา
-----	------	---------	---

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ทิส	เณ ฌย	ทสเส-สย	แสดง (รูปธรรม) [อช. ทสเสสิ ทสเสสุ ทสสยิ ทสสยีสุ]
อุ-ทิส	อ เณ ฌย	อุททิส อุทเทเส-สย	แสดงขึ้น [ปญ. อุททิสตุ ตู. อุททิสิตวา อุททิสย; อุททิสส 'เจาะจง' ใช้เป็นกิริยาวิเศษณ์]
นิ-ทิส	อ ย	นิททิส นิตสส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [ต. นิตทิสฺฐ นิตสสิโต] ยุ นิตสสนํ
อป-ทิส	อ ย	อปทิส อปทิสส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [ต. อปทิสิตวา] อ อปทิสฺโส ณ อปทิสฺโส ยุ อปทิสนํ
ปรากฏ			
วิ-สุ	อ	วิสสว	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [ต. วิสสุโต]
ปาตุ-ภู	อ	ปาตุภว	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อช. ปาตุภวิ]
ปาตุ-ร-หุ	อ	ปาตุโรหิ	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อช. ปาตุโรหสิ]
ป-ญา	นา	ปญญา (นา>ย)	รู้, ปรากฏ [วัต. ปญญยติ ปญญาติ อช. ปญญาติ ต. ปญญาโต] อ ปญญา ยุ ปชานนํ
ศึกษา เรียน			
ทม	เณ ฌย	ทเม-มย	ทรมาน, ฝึก [ต. ทนโต] ญวุ หตถิทมโก กุลทมโก ฌย ทมโม อ ทโม
สิกข	อ	สิกข	ศึกษา อ สิกขา ยุ สิกขนํ
อธิ-อิ	อ	อชฌาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วัต. อธิเต ไม่พบใน ไตร.]
อธิ-อิ	อ	อธย อธีย อธียย (อิ>ย)	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาระยาย [วัต. อธยติ อธียมิ อันต. อธียนโต มาน. อธียมานิ ตู. อธียิตวา]
คห	ฌหา	คณหา	เรียน, เล่าเรียน [ต. #อุคคณหิตวา] ยุ #อุคคหนํ อุคคณหนํ
สํ-เณ	อ	สชฌาย (เอ>อาย)	สวด, สาระยาย, ท่อง อ สชฌาโย
ปริ-ย-อาป	อุณา	ปริยาปุณา	เล่าเรียน ยุ ปริยาปุณนํ
แผ่ เปล่ง			
ผร	อ	ผร	แผ่ไป
ตณ	โ	ตโน ตนุ	แผ่ไป
นิ-ฉร	อ	นิฉร	(เสียง, รัศมี) เปล่งออก, (สายฟ้า) แลบ, (ลื่น) แลบออก อกมม.
นิ-ฉร	เณ ฌย	นิฉจาเร-รย	เปล่ง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลื่น) สกมม.
ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก			
ตร	อ	ตร	ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [ต. ตินฺโณ] อ เวสสนฺตโร
อุ-ตร	อ	อุตตร	ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [ต. อุตตฺติณฺโณ]
โอ-ตร	อ	โอตตร	ข้ามลง, ลง, โลบลง [ต. โอตฺติณฺโณ] ยุ โอตตรณํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
รุธ	อ	รุท	ขึ้น, งอก, ขึ้น, ปรากฎ, เกิด [ต. รุฬโห] อ สิริรุโห ยุ โรหณ #เทโวโรหโน อภิรุหณ
อา-รุท	อ	อารุท-โรท	ขึ้น, งอก [ต. อารุฬโห ตู. อารุทย #วัต. อภิรุหติ]
อว-รุท	อ	โอโรท	ลง, โนมลง [#วัต. ปจโจโรหติ ตู. โอรุทย]
คาท	อ	คาท	กวน, คน [ธาตุนี้ไม่มีกรข้างอื่น ค]
อธิ-โอ-คาท	อ	อชโถมคาท	หยั่งลง, จมลง, โลบลง, เข้าไป [ต. อชโถมคาทโห]
โอ-กม	อ	โอกกม	ก้าวลง, หยั่งลง [ต. โอกกมม]
ปต	อ	ปต	ตก, ล้ม, (ครรรภ์) แท้ง [วัต. ปาเตติ ต. ปาตีโต เหตุกัม. #วัต. ปปติ] ณี ปามาติปาตี
อภิ-อุ-คม	อ	อพกุกคม	บินขึ้น, เหาะขึ้น [ต. อพกุกคนตวา]
อุ-ปต	อ	อุปปต	กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น ยุ อุปปตนิ
อธิ-อุ-ปต	อ	อชณุปต	ตกลง, โลบลง [ต. อชณุปตโต]
ภสส	อ	ภสส	พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก; รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [ต. ภฏฐุ]
ลสิ	อ ฌ ฌย	ลงฆ ลงฆ-ฆย	กระโดด, เหาะ, เหนิน, ลอยไป [#วัต. อุกลงขติ]

ลอย จม

วห	ย	วุยห	ลอย, นำไป [ต. พาหิโต พาฬโห] อ สุขาวโห (สุข-อา-) หิตาวโห ฌ วาโห ยุ วหนั วาหนั
ปลุ	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
ปลว	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
นิ-มุชช	อ	นิมุชช	จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [ต. นิมุคโค]
สิท	อ	สิท	ปล่อย; ตืด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม [วัต. โอสาทะติ เหตุ. 'ให้จมลง' ต. สินโน 'ชุ่ม'] อ กุสีโต (กุจฉิต-สิท ลบเหลือ กุ)

นำไป นำมา นำออก

(นี่ นำคน-สัตว์; หร นำสิ่งของ ...)

นิ นี	อ	เน นย	นำไป [วัต. นียติ กัม. ต. นีโต ตู. เนตวา] ฌ วุ นายโก-ยิกา โลกนายโก ตู เนตา ฌย เนยโย เวเนยโย อ นโย วินโย ตี ภาเนตติ ยุ นยนิ
อา-นี	อ	อาเน	นำมา [ต. อานีโต]
อป-นี	อ	อปเน	นำออก
หร	อ	หร	นำไป [วัต. หราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. หโต-โฏ] ฌย หารโย ยุ รโฆรณ
อภิ-หร	อ	อภิหร	นำไป [ต. อภิหโต-โฏ ตู. อภิหุจ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
อา-ทร	อ	อาทร	นำมา [ต. อาทโต-โฏ] ณ อาหาโร
โอ-ทร	อ	โอทร	นำลง, ปลงลง <i>ปลงผมและหนวด</i> [วัด. โอหาราเปติ เหตุ. (วุทธิ)]
นิ-ทร	อ	นีทร	นำออก, ขับไล่ (<i>ใช้กับคนได้</i>)
ป-อช	อ	ปาเช	ขับ, ต้อน, ไล่
อป-ทร	อ	อปทร	นำไปทิ้ง, ฉวยเอาไป
ทร	ส	ชิตฺส ชิตฺส (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะนำไป, อยากนำไป (<i>ทร>หทร>หิทร>ชิตฺ/ชิตฺ</i>)
วห วุห	อ	วห	นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [ต. วุหโห]
อา-วห	อ	อาวห	นำมา

ทิ้ง สละ ละ เว้น

ชิป	อ	ชิป	ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ไถ, จาม [วัด. ชิปาเปติ เหตุ. (<i>ไม่วุทธิ</i>)] ต. ชิตฺโต อ จิตตฺกเขโป
ฉชช	ณ ฌย	ฉชชเท-ทย	ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [ต. ฉชชโต] ณ จจรรจฉชชโก-ทิกา
ฉุ	อ	ฉุ	โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [ต. ฉุชฺ ฉุชฺ]
จช	อ	จช	สละ, บริจาค [ต. จตฺโต] ณ จาโค อติปริจาคโค ยุ จชนํ
วิ-สชช	อ	วิสชชช	สละ, แบ่งปัน; แก่/ตอ (คำถาม) [#วัด. นิสชชชติ, อุสชชชติ] ยุ วิสชชชนา
รห	อ ฌ ฌย	รห รห-ทย	สละ, ทิ้ง
ป-หา	ย	ปหียย ปหีย ปหาย	ละ, สละ, ทิ้ง, ปล่อย; เสื่อม, เลว [ต. ปหฺโน ตฺ. ปหาย #โอหาย] ติ ขานิ #ปริหานิ
หา	อ	ชห ชหา (<i>เทวภาวะ</i>)	ละ, สละ, ปล่อย; เสื่อม, เลว (<i>หาหา>ชาหา>ชหา</i>) [ต. หิตฺวา ชิตฺวา] อ สพฺพชฺโห
อุชฌ	อ	อุชฌ	สละ, ละ, ทิ้ง
วชชชี	อ ฌ ฌย	วชชชวชชช-ชย	เว้น, สละ, แบ่งปัน [#วัด. ปริวชชชติ] ณ ย ปพพชชชา
สร	ณ ฌย	สเร-รย สาเร-รย	ตัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิสดาร
ป-สร	ณ ฌย	ปสาเร-รย	เหยียด (<i>มือ, แขน</i>)
นุท	อ	นุท	ตัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา [#วัด. วินฺทติ ปนุทติ อปนุทติ]

ส่งไป

เปส	ณ ฌย	เปเส-สย	ส่งไป [ต. เปสฺโต]
ปห	ณ ฌย	ปาเท-ทย	ส่งไป [ต. ปหฺโต ตฺพ. ปาเทตฺโพ]
ป-หิ	ณ ฌย	ปหฺณ ปหฺณา	ส่งไป [ต. ปหฺโต]
อุ-ยช	เอ	อุยโยเช	ส่งไป [ต. อุยโยชฺโต]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
รวม รวบรวม			
ส-ทร	อ	ส-ทร	รวบรวม, ย่อ
ส-ศห	ณหา	สงคณหา	สงเคราะห์, รวบรวม อ สงคโห
จิ	นา	จินา	ก่อ, สั่งสม อ #สนนิจโย อัจจโย ปริจโย
ขอ			
ภิกข	อ	ภิกข	ขอ ฐ ภิกขุ อ ภิกขา
ยาจ	อ	ยาจ	ขอ ณ ยาจโก
วร	ณ ฌย	วาเร	ขอ, ต้องการ
ให้ ได้ ลัก			
ทา	อ	เท ททา (เทภาวอะ)	ให้ (ทา>ททา>ททา) [วัต. ทชชติ ทมมิ ทมม; ทียติ ทียยติ <i>กัม</i> . สัต . ทชชเยย ทชชา ทชชฺ ทชชฺ ทีย . อททา อทท อัช . อททาสิ อททฺสู ภวิส . ทสฺสตี มาน . ททมาโน ตัพ . ทาทพโพ ต . ทินโน ทตโต ตุ . ทตวา] ณ อทินนาทายี ณ ุ ทายโก อนนทายโก-อิกา ตุ ทาทา ณ ย เทยย อ आयโท พลโท ปุรินทโท ณ ทาโย ทานทาโย ทายี ยุ ทานี
ปฏิ-ทา	อ	ปฏิเท	ให้กลับ, ให้คืน
ปริ-วิส	อ	ปริวิส	ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (<i>คำเขมร</i>)
นิ-ยต	ณ ฌย	นียยาเท-ทย (ต>ท)	มอบให้, แลกเปลี่ยน (<i>คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกียะไม่แปลงเป็น ท</i>)
ปฏิ-ปท	ณ ฌย	ปฏิปาเท-ทย	มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล
โอ-??	ณ ฌย	โอโณเช-ชย	อุทิศ, ให้, ล้าง, ชำระ
ลก	อ	ลก	ได้ [อัช. อลตถ (=อลภ) อลตถ (=อลภ) ภวิส . ลจฺจติ ตัพ . ลทฺธพโพ ต . ลทฺธ ตุ . ลทฺธา ลทฺธ ตุ . ลทฺธฺ ณ ย. ลพภา] ข ทุลลโณ สุลโณ ณ ย ลพโณ ณ ลาโณ ติ ลทฺธิ
ปฏิ-ลก	อ	ปฏิลก	ได้เฉพาะ, กลับได้
วิท	อ	วิณฑ	ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี
จฺร	ณ ฌย	โจเร-รย	ลัก, ขโมย [อัช. โจเรสิ โจเรสุ โจเรยิ โจเรยีสฺ] ตุ โจเรตา ณ โจโร
เถน	ณ ฌย	เถเน-นย	ลัก, ขโมย
อว-ทร	อ	อวทร	ลัก, ขโมย ณ อวทาโร
จับ รับ ถือ			
คท	ณหา	คณหา	ถือเอา, จับ, รับ [วัต. คณหาติ คณหติ; คยหติ <i>กัม</i> . อัช . อคณฺหิ คณฺหิ อคฺคฺหเสถิ คณฺหีสฺ;

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
			อคาหิ ฌย <i>เหตุ. ภาวิส. คเหตฺสตี ตฺว. คเหตฺวา ตฺ. คเหตุ</i> ณฺ คาหโก ณฺย คยห อ เคห วิคฺโค ณ คาโห ปตตคคาโห รชชुकคาโห รสมิคาโห องกฺุสคาโห ฆริ ยฺ คหณ คณฺหณ
อุ-คห	ณฺหา	อุคฺคณฺหา	หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ตฺ. อุคฺคเหตฺวา; อุคฺคหาเปตฺวา <i>เหตุ.</i>]
ป-คห	อ ณฺหา	ปคฺคห ปคฺคณฺหา	ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง, สนับสนุน, อุดหนุน [ตฺ. ปคฺคยห] อ ปคฺคโห ยฺ ปคฺคหณ
ปฏิ-คห	ณฺหา	ปฏิคฺคณฺหา	รับเฉพาะ, รับประเคน
อา-ทา	ย	อาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. อาทาย อาทียิตฺวา อาทียิตฺวา #ปริยาทาย อาณ. อนุปาทียาโน (<i>น-อุป-</i>) อ #อุปาทา
สํ-อา-ทา	ย	สมาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. สมาทาย สมาทียิตฺวา]
สํ-อา-ทา	ณาเป <i>เหตุ.</i>	สมาทเป	ให้ถือเอา แปลให้เป็นกัตตุวาจก ในความหมายว่า ‘ชักชวน’ [ตฺ. สมาทเปตฺวา ต. สมาทปีโต] ณฺ สมาทปโก
สํ-อา-ทย	เอ	สมาทเป (<i>ย>ป</i>)	ชักชวน [ตฺ. สมาทเปตฺวา ต. สมาทปีโต] ณฺ สมาทปโก
อา-มส	อ	आमส	จับต้อง, ลูบคลำ [ต. อามฺภูโร]
ปรา-มส	อ	ปรามส	จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามฺภูโร] ณ ปรามาส
ฉุ-ป	อ	ฉุ-ป	ถูกต้อง, สัมผัส [#วัต. อจฺฉุ-ปติ]
ฝุ-ส	อ	ฝุ-ส ฝุ-สส	ถูกต้อง, สัมผัส [ต. ฝุ-สฺภูโร ตฺ. ฝุ-สฺจฺ] ณ ฝุ-สโส
หน	อ		จรด, ชน, กระทบ [ตฺ. อาหจฺจ #อุ-ปหจฺจ ปฏิหณฺณ อุหจฺจ ถอนขึ้น]
สํ-ปฏิ-อิส	อ	สมปฏิจฺจ	รับ, รับพร้อม
ลา	อ	ลา	ถือเอา ณฺ มหลลโก
อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ			
อนุ-คห	ณฺหา	อนุคฺคณฺหา	อนุเคราะห์, ช่วยเหลือ
อุ-ป-ถมิ	อ	อุ-ป-ถมก อุ-ป-ถมก	ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุดหนุน, อุปถัมภ์, ค้ำจุน, สนับสนุน [ตฺ. อุ-ป-ถมกิตฺวา]
ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก			
ป-ชিপ	อ	ป-ชิป	ใส่, ใส่เข้า [ต. ป-ชิตฺโต]
นิ-ชิป	อ	นิ-ชิป	เก็บ [ต. นิ-ชิตฺโต]
อา-วห	อ	อา-พพฺห	ถอน, นำมา [ตฺ. อา-พพฺยห] ณ อาวาโห อาวาห (มฺงคฺล) #วิวาห (มฺงคฺล)
ปฏิ-สม	ณฺ ฌย	ปฏิสฺสาม-มย	เก็บรักษา, ยึดครอง [#วัต. สํ-สฺสาม-ตฺวา] ยฺ ปฏิสฺสามน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ดิ่ง ลาก ฉุด ยก			
นิ-กขุ	อ	นิกกขุ	ดิ่งออก, ลากออก
อา-กขุ	อ	อากขุ	ดิ่งออก, ลากออก, ฉุด, ชัก
อฉิ อณจ	อ	อณจ	ดิ่ง, ลาก, ฉุด, ชัก
อุ-ชิป	อ	อุกชิป	ยก, ยกขึ้น [ต. อุกชิตโต]
อา-รูป	ณ ฌย	อาโรเป-ปย	ยก, ยกขึ้น [ต. อาโรปีโต] ยุ อาโรปนั
วิ-โอ-รูป	ณ ฌย	โวโรเป-ปย	ยกลง, ปลงลง [วัต. (ชีวิตา) โวโรเปติ ปลงลงจากชีวิต =ฆ่า ต. โวโรปีโต] ยุ โวโรปนั
เหยียบ ทูบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน			
อา-กม	อ	อกุกม	เหยียบ, ย่ำ [ต. อุกกนโต]
มถ มตถ	อ	มถ มตถ มเถ	รวบกววน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี
มทุท	อ	มทุท	เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตโต]
โอ-มทุท	อ	โอมทุท	เหยียบลง, ขย่มลง ...
ป-หฺร	อ	ปหฺร	ประหาร, ทูบ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหโต]
ปฺล	ย ฌ ฌย	ปฺลตย โปเถ-ถย	ประหาร, ทูบ, ตี [#วัต. นิโปเถติ]
กฺญ	ณ ฌย	โกญญ-ญย	ตอก, ต่ำ, ทูบ, บู
โกญญ	อ ฌ ฌย	โกญญ โกญญ-ญย	ตอก, ต่ำ, ทูบ, บู
ทุ	ณ ฌย; นา	ทุโน ทุณา ทุนา	เบียดเบียน อ อฺปทุทโว
หน	อ	หน	ฆ่า, เบียดเบียน, กำจัด [วัต. หนญติ กัม.; ฆติ ฆเตติ (หน>ฆ); ฆเตติ เหตุ.; ฆาเตติ (หน>ฆาต); ฆาเตติ ฆาตยติ เหตุ. สัต. ฆาตเย เหตุ. ต. หนโต ตู. หนตวา ฆติวา ฆาเตตวา ฆตวา ตฺ. หนตฺ] ณิ ปาณฆาตี ปรูปฆาตี ณฺจ ฆาตโก โคฆาตโก โจรฆาตโก หัสฆาตโก ตุ หนตา วฆตตา รู ฆู ณฺย วฆโณ ณ ฆโร อนุฆาโต ยุ อาฆาตณั
หน	ย	หนญ	เบียดเบียน, กระทบกระทั่ง [วัต. หนญติ กัต.]
หฺสิ	อ ฌ ฌย	หฺสิ หฺเส-สย	เบียดเบียน ณฺจ อหฺสิโก (น-)
ปีฬ	ณ ฌย	ปีฬ-ฬย	เบียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า
ฆญ	ณ ฌย	ฆญญ-ญย	เบียดเบียน, เบียดเสียด, รวมกัน
พาร	อ	พาร	ห้าม; ทำลาย, ฆ่า, เบียดเบียน อ อาพาโร

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
พุธิ พธ	ณ ฌย	พุนธะ-ธย	เปียดเบียน ณ ปลิโพโส (ปริ-)
เหฐ	อ	เหฐ	เปียดเบียน, บีบคั้น [#วัต. วิเหฐติ]
ตุท	อ	ตุท	แทง, เสียบ; ชนะ, ครอบงำ, ทำอันตราย [วัต. #อภิตุทติ ต. #อภิตุโน]
วิธ	ย	วิชฌ	แทง, เสียดแทง [ต. วิทโร ตู. วิทธา]
ปฎิ-วิธ	ย	ปฎิวิชฌ	แทงตลอด [ต. ปฎิวิทโร ตู. ปฎิวิทธา]
รุช	ย	รุชช	แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย ณ โรโค
กฏ	ณ ฌย	โกฏเฐ-ฏย	ตี, ทูบ, เคาะ, ตัด, เกี่ยว, ปั่น
อา-กฏ	ณ ฌย	อาโกฏเฐ-ฏย	ตี (กลอง), ...
ทุส	ย	ทุสส	ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทุสฺสฺสฺ] ณ โทโส ปโทโส
อป-ราร	ย	อปรรชฌ	ประทุษร้าย, ผิด
ตัด เจาะ ทำลาย แยก เลื่อม			
ลู	นา	ลุนา ลุนา	ตัด, เกี่ยว [ต. ลูโน] ย ลวนํ โลณํ
กนต	อ	กนต	ตัด, ผ่า, เชือด, คัด; กรอด้าย, ปั่นด้าย
ผล ผฬ	ณ ฌย	ผาเล-ลย	ตัด, ผ่า
เว	อ	วย วาย	กรอด้าย; ให้เกี่ยวแห้งไป; สรรเสริญ; สำรวม ณ วายู วาโย ตนตวาโย
กุต	อ	กุต	ตัด, ต่ำ ...
จ	นา	จุนา	กำจัด, ทำลาย
ธัส	ณ ฌย	ธัสเส-สย	กำจัด, ทำลาย
ทุส	ณ ฌย	ทุสเส-สย	กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย ณ วุ กุลทุสโก กุฎิทุสโก
ทล	อ ฌ ฌย	ทล ทาเล-ลย	ทำลาย, แยก [#วัต. ปทาเลติ]
ภิท	อ	ภินท	ทำลาย, ต่อย, ตัด <i>สภมม</i> . [ต. ภินโน] ตุ เกตตทา
ภิท	ย	ภิชช	แตก; ต่างกัน <i>อกมม</i> . [ต. ภินโน #วัต. ปภิชชติ] อ #ปฏิสมภิทา ณ เภโท สีสเภโท
ผล	อ	ผล	แตกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล
มุสฺล	อ	มุสฺล	บาน, ผแยกออก, แยก, ทำลาย, สลาย [ต. มุสฺลิตโต]
มุฏ	อ ฌ ฌย	มุฏ โผฏเฐ-ฏย	บาน, ผแยกออก, แยก, ทำลาย, สลาย; สะบัด, ปรบ [ต. มุสฺลโต] ย โผฏฺณํ ปรบ(มือ)
ภณช	อ	ภณช	หัก, ผ่า, ทำลาย [ต. ภคโค ภณฺฐุ] ณ ภคโค ภงโค
ภช	อ	ภช	แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ ณ ย ภาคโย ณ สวิภาโค ติ ภตติ วิภตติ ย ภชนํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ภาช	ณ ฌย	ภาช-ชย	แจก, จำแนก ณ ภาโค ติ วิภตติ
นส	ย	นสส	ฉิบหาย, พินาศ [วัต. นาสติ นาสยติ <i>เหตุ. ต. นฏฺฐุ: นาสีโต <i>เหตุกัม.</i></i>] ณฺ กบฺพวินาสโก ณ วินาโส
ลี	อ ย	लय ลาย ลีย	ละลาย, พินาศ, ย่อยยับ [วัต. #วิลียติ]
เฉ	อ	ฉว	ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ตฺ. ฉตฺวา]
ฉิท	อ	ฉินฺท	ตัด, บั่น, แบ่ง, ฝ่า, ทอน, ชิง <i>สภมม.</i> [วัต. #สณฉินฺทติ ต. ฉินฺโน ตฺ. อจฉินฺทิ อ-ฉิท] ณิ สนฉิจฉเนที
อา-ฉิท	อ	อจฉินฺท	ตัด, ชิง <i>สภมม.</i> [ต. อจฉินฺโน ตฺ. อจฉนฺชิตฺ อา-ฉิท-ย]
สํ-อุ-ฉิท	อ	สมฺจฉินฺท	ตัดขาด ... <i>สภมม.</i>
อุ-ฉิท	อ	อุจฉินฺท	ตัด, ขจัด <i>สภมม.</i> [วัต. อุจฉินฺชิตฺ <i>กัม.</i> ต. อุจฉินฺทฺฐุ 'อันเขาทั้ง, อันเป็นแดน']
ฉิท	ย	ฉิชฺช	ขาด, ทะลุ, แตก, สลาย <i>อภมม.</i> [วัต. #ปจฉิชฺช ต. ฉินฺโน]
ฉิทฺท	ณ ฌย	ฉิทฺเท-ทย	เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง
เฉท	ณ ฌย	เฉเท-ทย	ตัด, ฝ่า ...
ชี	ย	ชีย	สิ้น, เสื่อม, หมด; อยู่, อาศัย [วัต. เขเปติ <i>เหตุ. ต. ชีโณ</i>] ณ ขโย ปริกฺขโย ธนฺกฺขโย
ชุด ไถ ไส			
กส	อ	กส กสส	ไถ, เสือก, ไส [วัต. กสาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต. กฏฺฐุ ณฺ กสโก กสสโก อิ กสิ
ขน	อ	ขน	ขุด, เจาะ, ไส [วัต. ขนาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต. ขโต กฺวิ #สงฺโข (สํ-) ตฺ ขตฺตา
ตจฉ	อ	ตจฉ	ถาก, ไส, ทำให้บาง ณฺ ตจฉโก
ลิข	อ	ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลึง, ขัด, ขูด)
คต งอ			
อิลฺข	อ	อิลฺข	ไหว, ห้วนไหว, งอ, คู้เข้า [#วัต. สมิลฺขติ, สมมิลฺขติ]
กฏ	อ	กฏ	คด, โค้ง, งอ, โกง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น
ภุช	อ	ภุช	คด, งอ, (ง) ขด [ตฺ. #อาภุชิตฺวา (นัง) คู้(ปลั้งก์)]
ครอบงำ กดชี้			
อภิ-ภู	อ	อภิว	ครอบงำ [ต. อภิวโต ตฺ. อภิวุย] กฺวิ อภิว #สพฺพภิว
ป-สท	อ ย	ปสท ปสยท กงข	กดชี้, ช่มเหลง [ตฺ. ปสยท] ณฺ ปสยโท
สำเร็จ			

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
กปฺป	อ ฌ ฌย	กปฺป กปฺเป-ปย	สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ, คิด, นึก... ; ตัด, โกง
ตีร	ฌ ฌย	ตีเร-รย	ทำ(การงาน)สำเร็จ ยุ สนฺตีรณั
สิธ	ย	สิชฌ	สำเร็จ [ต. สิทธิโธ]
สาธ	อ ย	สาธ สาธย	สำเร็จ [วัต. สาธติ เหตุ.]
สั-อิธ	ย	สมิชฌ	สำเร็จ ติ สมิทธิ
สั-ปท	ย	สมปชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. สมปาเทติ เหตุ. ต. สมปตโต สมปนโน; สมปาติโต เหตุกัม.] อ สมปทา ติ สมปตติ
นิ-ฐา	อ	นิฏฐา	ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฏฐิตो]
นิ-ปท	ย	นิปฺปชช นิปฺผชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัต. นิปฺปาเทติ เหตุ. ต. นิปฺปนโน นิปฺผโน] ติ นิปฺปตติ นิปฺผตติ
อว-โส	ย	อวสย	จบลง, สำเร็จลง, สิ้นสุดลง [ต. อวสีโต #วัต. ปริโยสาเปติ เหตุ.] ณ อวสาโย ยุ อวสานั โอสานั ปริโยสานั

เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง

วฑฺฒ	อ	วฑฺฒ	เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น [วัต. วฑฺฒติ เหตุ. ต. วฑฺฒตวา เหตุ. ต. วฑฺฒโต] ติ วฑฺฒติ
รุจ	อ	โรจ	รุ่งเรือง, งดงาม [#วัต. วิโรจติ] อิ รุจิ ฌมฺมรุจิ ยุ โรจโน วิโรจโน
ชุต	อ ฌ ฌย	โชต โชเต-ตย	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง ยุ โชตโน
ทีป	ย	ทีปฺป	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง; ร้อน, ไหม้ [#ต. อาทิตโต] ณ ทีโป ปทีโป <i>ประทีป, โคมไฟ</i> ทีโป ทวีป ติ ทิตติ ความสว่าง รุ่งเรือง
ภา	อ	ภา ภาย	สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [#วัต. วิภาติ วิภายติ ปภาติ ปภีภาติ ต. วิภาโต] กวิ #ปภา
ภู	ฌ ... ฌนปย เหตุ.	ภาเว-วย ภาวาเป-ปย	(ทำให้)เจริญ-มี-เป็น, อบรม(จิต) [ต. ภาวิตโต เหตุกัม.]
ภาส	อ	ภาส	สว่าง, รุ่งเรือง; พุด ยุ ภาสโน
ชล	อ	ชล	สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; ห้วนไหว [วัต. (อคฺคิ) ชาเลติ เหตุ. #(อคฺคิ) ปชฺชลติ]
พห	อ	พห	เจริญ, มั่นคง [ต. พหฺโห]
ผายี	อ	ผาย	เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผีโต] ยุ เผโณ ติ ผาติ
ถิร	อ	ถิร	มั่นคง

กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ ลักการะ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
วณท	อ	วณท	ไหว้ ณฺว วณทโก ยุ วณทน์
อภิ-วที	ณ ฌย	อภิวาเท-ทย	กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ
นมสส	อ	นมสส	น้อมไหว้
วิ-อติ-นม	ณ ฌย	วิตินาเม-มย	(ยังกาล) ให้น้อมไปล่วงวิเศษ, ให้เวลาผ่านไป <i>เหตุ.</i>
นม	อ	นม	น้อม, นอบน้อม
โอ-นม	อ	โอนม	น้อมลง, ก้มลง [วัต. โอนมาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. โอนโต</i>]
อุป-นม	ณ ฌย	อุปนาเม-มย	น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย
มาน	อ ฌ ฌย	มาน มาเน-นย	บูชา, นบถือ อ มาโน <i>ความถือตัว</i> ยุ มานน์ มานนา
บูชา	ณ ฌย	บูชา-ชย	บูชา ณฺว อจาริยบูชาโก ปติบูชากา (อิตถิ) อ บูชา
อป-จาย	อ	อปจาย	บูชา, นบถือ, เคารพ ณิ อปจายี วุฑฒาปาจายี ติ อปจิติ ยุ อปจายนน์ อปจายนา
ยช	อ	ยช	บูชา, บูชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยัญญู] ณ ยาโค ยุ ยชนน์
หุ	อ	หฺว ชุโท (เทวภาวะ)	บูชา (หฺว>ชุ>หฺว>ชุ>โท) ยุ หวนน์ #อาหฺวนน์
สํ-กร	โอ	สกกโร	ทำโดยดี, สักการะ [ต. สกกจจ #อธิกิจจ]
ครุ-กร	โอ	ครุกรโร	ทำให้หนัก, เคารพ

เกิด อุบัติ

ชน	ย	ชาย	เกิด [ต. ชาโต ตู. ชนิตวา; ชเนตวา <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ) กวิ</i> อตรโซ กมมโซ วาริโซ อณทโซ ชลโซ อนุโซ ทวิโซ อ ชโน ณฺว ชนโก ชนิกา ตุ ชนตุ (<i>แจกอย่าง ครุ</i>) ติ ชาติ
วิ-ชน	ย	วิชาย	คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต <i>กัต. (ซึ่ง)</i>]
สํ-ชน	ย	สณชาย	เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณชาโต]
สู	อ ย	สู สูย	คลอด (ลูก), ให้เกิด, เกิด, ประสูติ [#วัต. ปสวติ]
อณฺท	อ	อณฺท	ออก (ไข่)
อุ-ปท	ย	อุปปชช	เกิดขึ้น [วัต. อุปปาเทติ <i>เหตุ. อัช. อุทปาติ อุ-ท-อ-ปท-ย-อิ ต. อุปปโน; อุปปาติโต เหตุกัม.</i> ตุ. อุปปชช] ตุ อุปปชชตา ณ อุปปาโท ติ อุปปตติ ยุ อุปปชชนน์
อุป-ปท	ย	อุปปชช	เกิดขึ้น, ปรากฏขึ้น; เข้าถึง [วัต. อุปปชชเร (=อุปปชชชติ ใช้ในคาถา)] ยุ อุปปชชนน์
นิ-วตฺต	อ	นิพพตต	เกิด, บังเกิด [วัต. นิพพตตติ; นิพพตเตติ <i>เหตุ. อัช. นิพพตติ ต. นิพพตโต ตู. นิพพตติตวา;</i> นิพพตเตตวา <i>เหตุ.</i>]

มี เป็น

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
กิริยา 'มี' ในภาษาบาลี เป็นอักษรมกิริยา			
ภู	อ	ภว	มี, เป็น [อนิย. ภวานิโย ต. ภูโต; ภาวีโต <i>เหตุกัม.</i> ตู. ภวิตวา; ภาเวตวา <i>เหตุ.</i>] กวิ สยภู สยมภู สพพาภภู อภภู ฌี วิภาวี ตู ภวิตา #อภภวิตา อ ภโว ปภโว อตตสมภโว ณ ภาวี วิภโว ติ สมภูติ วิภูติ ญุ ภวานิ ภาวนา
หุ	อ	โห	มี, เป็น [อช. อโหสิ อหะสุ; ตู. หุตวา <i>สมานกาล.</i>]
ป-หุ	อ	ปโห	เพียงพอ, มีพอ, มีมาก 'มีทั่ว'; เจริญ [วัต. นปฺปโหติ (น-) ต. ปหฺโต ปหฺโต] อ ปหฺโก (ก สกฺตถะ) ญุ ปโหนโก (ก สกฺตถะ)
อส	อ	*	มี, เป็น [วัต. อตติ สนติ; อสิ อตถ; อมฺหิ อสมฺ; อมฺห อสม ปัญ. อตฺถ สนฺตุ; อาหิ อจฺจ อตถ; อมฺหิ อมฺห หิย. อาสิตถ สฺต. อสฺส อสฺสุ อสฺสุ; อสฺส อสฺสถ; อสฺสํ อสฺสาม; สียา สียุ; สียํ อช. อาสิ อาสุ; อาสิ อาสิตถ; อาสิ อาสิมฺหา]
วิท	ย	วิชช	มี [#วัต. สวิชชติ]
เป็น ตาย แก่			
ชีว	อ	ชีว	เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ ฌี ฌมฺชีวี ข ทฺชชีวํ สฺชีวํ
อา-สส	อ	อสฺสส	หายใจ [#วัต. ปสฺสสติ]
มร	อ	มร	ตาย [วัต. มียยติ มียติ (มร>มียย มีย) มาน. มียยมาโน มียมาโน ต. มโต; มาริโต มาราปิโต <i>เหตุกัม.</i>] ฌวฺ หตฺถิมารโก ณ มาโร ญุ มรณํ
จ	อ	จว	เคลื่อน, ตาย ติ จฺติ ญุ จวนํ
ชिर	อ	ชिर	เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชิณฺโณ] อ ชรา
เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย			
ผุ	นา	ผุณา	ฝัด, โปรย, โรย
วป	อ	วป	หว่าน, ปลุ; ทอ; โคนศึรชะ [ต. วฺตโต] ฌวฺ วาปโก ฌย วปโป ณ วาโป ญุ วปนํ
รูป	ณ ฌย	โรเป-ปย	หว่าน, ปลุ; ยก [ต. โรปิโต] ญุ โรปนํ
กิริ	อ	กิริ	เรียราย, เกลี้ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กิณฺโณ #ปกิณฺโณ]
สํ-กิริ	อ	สงฺกิริ	เรียราย, เกลี้ย, ... ปะปน [ต. สงฺกิณฺโณ]
สํ-ภิท	อ	สมฺภินฺท	เรียราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมฺภินฺโน]
โอ-กิริ	อ	โอกิริ	โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรียราด
วิ-ป-กิริ	อ	วิปฺปกิริ	เกลื่อนกล่น, กระจัดกระจาย [#ต. ปกิณฺโณ]
สํ-สชช	อ	สํสชช	ปะปน, เจือปน, เกี่ยวข้อง, คลุกคลี อ สํสคฺโค ณ สงฺโค

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
รด ราด เปียก แห้ง			
วสส	อ	วสส	(ฝน) ตก, รด, โปรง อ วสสํ วสโส ติ วุจฺฉิ
อติ-วสส	อ	อติวสส	ร่ำ
ลิจ	อ	ลิจ	รด, ราด, เท, ไหลออก ... [ต. สิตโต]
ป-ขร	อ	ปขร ปคฺขร	รด, ราด, เท, ไหลออก, พรม ... ยุ ปคฺขรณํ
สนฺหุ	อ	สนฺหุ	ไหลออก [#วัต. วิสสนฺหติ, อภิสนฺหติ] อ นิสสนฺโท
สุ	อ	สว	ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่
อณฺชุ	อ	อณฺช	หยอด, ทา, เจิม; ปราบ; เจริญ; วน
กิลิต	ย	กิลิตฺย กิลิตฺช	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กิลินฺโน]
ติม	อ ฌ ฌย	เตม เตเม-มย	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. ตินฺโต]
มิเล	อ	มิลาย	เปียก, อับแสง [ต. มิลาโต]
สุส	ย	สุสฺส	แห้ง, เหี่ยว, ผอม, ชุบซีด [ต. สุกโก สุกฺโข]
สุกฺข	อ	สุกฺข	แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วัต. สุกฺขาเปติ เหตุ. ตาก(จิวร) ต. สุกโก สุกฺโข]
ห้าม ปิด กั้น บัง ปิด นุ่งห่ม			
วร	อ ฌ ฌย	วร วาเร-รย วเร-รย	ปิด, กั้น [#วัต. อวารติ] ณฺย นิวารโย พุณฺนิวารโย
วิ-วร	อ ฌ ฌย	วิวร วิวเร-รย	เปิด [วัต. วิวราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. วิวโร]
นิ-วร	ฌ ฌย	นิวาเร-รย	ห้าม, กั้น ยุ นิวรณํ นิวารณํ #ทนต์วารณํ
ปริ-วร	ฌ ฌย	ปริวาเร-รย	กั้นรอบ, แวดล้อม [ต. ปริวุโต] ณ ปริวาโร
รฐ	อ เอ	รฐธ รฐธิ รฐธิ รฐธ รฐโธ	ปิด, กั้น, ห้าม [ต. รฐโธ]
ถก	อ ฌ ฌย	ถก ถก-กย	ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง
ฉท	ฌ ฌย	ฉาท-ทย	มุง, บัง, ปิด, กั้น, ปิดบัง [ต. ฉนฺโน #วัต. ปฏิจฺฉาทติ]
อา-ฉท	ฌ ฌย	อจฺฉาท-ทย	นุ่งห่ม, ปกปิด
นิ-วส	ฌ ฌย	นิวาเส-สย	นุ่งห่ม [ต. นิวตฺโถ] ณ นิวาโส
ปริ-ธา	อ	ปริธา ปริทท	นุ่งห่ม
ป-อา-รูป	อ	ปารูป	ห่ม ยุ ปารูปนํ
ปิ-ธา	อ	ปิธา ปิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [วัต. ปิททาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ปิทฺโธ ปิทฺโธ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
อปี-ธา	อ	อปีธา อปีทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [ต. อปีททิตอ อปีททิต]
กุชช	อ	กุชช	คว่ำ, คว่ำลง, คว่ำหน้า, ก้มหน้า [#วัต. นิกกุชชติ]
อุ-กุชช	อ	อุกุชช	หงาย, หงายขึ้น
สำรวม ระวัง			
สั-รว	อ ฌ ฌย	สัรว สัเร-รย	สำรวม, ระวัง, ปิด, กั้น อ สัโร ยุ สัรวณั
สั-ยมุ	อ	สัยมุ สัยจจ	สำรวม, ช่มอินทรีย์ [ต. สัยโต] อ สัยมุ สณญโม
ขมภ ขภิ	อ	ขมภ	ข่มไว้, ปิดกั้น, ชัดขวาง; คำจุน [#ต. วิกขมภเตวา] ฌ #วิกขมภโก ขมภโก ไม้ค้ำ, ผู้ค้ำจุน ยุ #วิกขมภณั
ผูก ร้อย ติด เย็บ			
พนุร	อ	พนุร	ผูก, พัน, มัด, รัด [ต. พนุโร พทโร]
สิ	ณุ	สิโน	ผูก, พัน, รัด
สั-นท	ย	สัณนยท	ผูก, สวม (เกราะ) [ต. สัณนทโร ต. สัณนยท] ยุ #อุปนยทณั
เวฐ	อ ฌ ฌย	เวฐ เวฐ-ฐย	ผูก, พัน, รัด [ต. เวฐเตวา วัต. #นิพเพฐติ]
วู	ณา	วูณา	ร้อย
ลค	อ	ลค ลคค	ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนง, คล้อง [ต. ลคโค]
ลพิ	อ	ลมพ	เหนียว, แขนง, ห้อย, คล้อง [#วัต. วิลมพติ ยิดเหนียว, ห้อย ... อวลมพติ พิงพา, ห้อย ...]
สช	ย	สชช	ติด, ข้อง, ไม่คล้อง [ต. สจจโร ฌ อุปสคโค]
สิว	ย	สิพพ	เย็บ
ประดับ ตกแต่ง			
ปิลธิ	อ	ปิลนุร	ประดับ, ตกแต่ง
มชิ	อ เอ	มณช มณชเ	ประดับ, ตกแต่ง ยุ มณชณั
ภูส	อ ฌ ฌย	ภูส ภูเส-สย	ประดับ, ตกแต่ง ยุ #วิภูสนั
ปล่อย พัน			
มุจ	อ	มุญจ	ปล่อย, แก้, ถอด สกมม. [อช. โมจยิ ยอจค มภวิส. โมกชติ ต. มุตโต ตุ. โมเจตุ #โอมุโก]
มุจ	ย	มุจจ	หลุด, พัน อกมม. [ภวิส. โมกชติ ต. มุตโต] อ โมกโข วิโมกโข ติ วิมุตติ
อยู่ อาศัย			
วิ-ห	อ	วิห	อยู่, อาศัย ฌ สุขวิหารี ฌ วิหาโร

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
วส	อ	วส	อยู่, อาศัย [ภวิส. วจฉติ ตฺ พ. วตถพพฺ ต. วุตฺโต] ณิ สาวตถึวาสิ ฐิสาวาสี
อธิ-วส	อ		อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิ่ง, สิ่งสถิตยฺ [วฺต. อธิวาเสติ <i>เหตุ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั้น</i> ต. อธิวตฺโต อธิวตฺโต <i>กต. กัม. เหตุกัม.</i>]
ปฏิ-วส	อ	ปฏิวส	อยู่, อาศัย
อา-วส	อ	อาวส	อาศัยอยู่, อยู่ครอง ณ อาวาโส #สวาโส ถ อาวาสโต
อธิ-อา-วส	อ	อชฌาวส	อยู่ครอบครอง

ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม

ลิป	อ	ลิป	ฉาบ, ทา, ลูบไล้
มกข	อ ณณ	มกข มกเข-ขย	ทา, ลูบไล้, ลบหลู่
รณช รนช	อ ย	รช รณช รชช	ย้อม, กำหนด [ต. รตฺโต] ยุ รชนํ

เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก

ปจ	อ	ปจ	หุง, ต้ม, ปรง (อาหาร), เผา, ไหม้ <i>สกมม.</i> [วฺต. ปจจติ <i>กัม.</i> ; ปจาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i> มาน. ปจจมาโน <i>กัม.</i> ต. ปกโก] อ นิปโก ณ ปาโก
ปจ	ย	ปจจ	สุก <i>อกมม.</i> [ต. ปกโก] ณ วิปาโก ปริปาโก
ตป	อ ย ณณ	ตป ตปป ตปเป-ปย	ร้อน, เราร้อน, เผา; อิ่ม, เอบอิม [ต. ตตฺโต] ณิ อาตาปี อ อาตโป ณ อาตาโป อาตโปโป
ตป	อ	ตป	สะดุ้ง, กลัว; เป็นใหญ่ [วฺต. #อุตตปติ โอตตปติ] อ โอตตปปี
ณป	อ ณณ	ณป ณาเป-ปย	เผา, ไหม้ [วฺต. ณาเปติ <i>กต. เหตุกต.</i> ต. ฌตฺโต ฌาโม; ฌาปีโต <i>เหตุกัม.</i> ตุ. ฌาเปตฺวา <i>กต. เหตุกต.</i>]
ณเ	อ เอ	ณเ ฌาย (<i>เอ>อาย</i>)	เผา, ไหม้, เราร้อน, สว่าง; เฟ้ง, คิด [ตฺ. ฌายิตฺวา]
ทท ทท	อ	ทท ทท	ไหม้, (อันไฟ) เผา [วฺต. ททยติ มาน. ททยมาโน <i>กัม.</i> ต. ททฺโต] ณวุ ฉวาทโก ณ ปริพาโห ยุ #อาพาหนํ
ป-กุก	อ	ปกุกฺกุฐ	เดือด, เดือดพล่าน [ต. ปกุกฺกุฐิตฺ]
วาส	ณณ	วาเส-สย	อบ, รม (ทำให้มีกลิ่นหอม) ณ วาโส

ชำระ กวาด ล้าง อาบ

สํ-มชช	อ	สมมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด
ปริ-มชช	อ	ปริมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คล้า
โรว	อ	โรว	ล้าง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ชล	ณ ฌย	ปกฺขาล-ลย	ล้าง, บ้วน (ปาก), ชำระ
ปุณฺณ	อ	ปุณฺณ ปุณฺช	เช็ด, ถู, ชำระ, กวาด
สุร	ย	สุซฺณ	หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด; ชำระ [วัด. โสเธติ โสธยติ เหตุ. 'ให้หมดจด' โสธาเปติ โสธาปยติ เหตุ. 'ให้ชำระ' ต. สุทฺโธ; โสริโต เหตุกัมม. 'ให้หมดจด'] ติ สุทฺธิ #วิสุทฺธิ ยฺ สุซฺณนํ
สุจ	อ เอ	สุจฺ สุเจ	สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป ณ โสโก ยฺ โสจนํ
ปุ	อ นา	ปว ปุณา	ชำระ, สะอาด, หมดจด ณวฺ ปาวโก
นฺหา นหา	ย	นฺหาย นหาย	อาบ [วัด. นหาเปติ เหตุ. (ไม่ทำ)] ยฺ นหานํ
ขฺมฺส	อ	ขฺมฺส	สี, ถู, บด
เชื้อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ชุ่นมัว			
สฺ-ชา	อ	สนฺธา สทฺทห	เลื่อมใส, เชื้อถือ; เชื่อมต่อ อฺ สนฺธิ
ป-สท	อ	ปสฺสิท	ไม่มีมลทิน, หมดจด, ผ่องใส [วัด. ปสาเทติ เหตุ. ต. ปสนฺโน]
ป-สท	ณ ฌย	ปสาเท-ทย	ยินดี, เลื่อมใส [วัด. ปสาเท-ทยติ กตฺ. เหตุกตฺ.] ณ ปสาโท
โอ-กปฺป	อ	โอกปฺป	จัดแจง; ทำให้สำเร็จ; ไว้ใจ, เชื้อถือ ยฺ โอ(ก)กปฺปนา
เท	อ	ทย	รักษา, ป้องกัน; หลับ; ชำระ; ดูหมิ่น [#วัด. นิทฺทายติ โวทายติ ตฺ. ปรีโยทาเปตฺวา] อ ทยา #นิทฺทา ยฺ #โวทานํ โวทาปนํ
กิลิส	ย	กิลิสฺส	เศร้าหมอง, เบียดเบียน, แผลผา [ต. กิลิฏฺฐุ]
ลฺลฺลิต	อ	ลฺลฺลิต	เศร้าหมอง, ชุ่นมัว, เบียดเบียน, เตือดร้อน
รักษา คุ้มครอง เลี้ยง			
รกฺช	อ	รกฺช	รักษา ณิ วาจาณฺรูกฺชี ณวฺ รกฺชโก-ชิกา #อารกฺชโก วัสฺสานฺรูกฺชโก ตฺ รกฺชิตา ขฺ ทฺรูกฺชโย ยฺ รกฺชณํ
ปาล		ปาล-ลย	รักษา ณวฺ ปาลโก โคปาลโก ฌนปาลโก ปเวณฺปิปาลโก ตฺ ปาลยิตา ณ ทฺวารปาลโ อฺยฺยานปาลโ
กิต	ณ	ติกฺกิจฺจ (เทวภาว)	รักษาโรค, เยียวยา; รั้ง; ประารณนา; อยู่; สงสัย (กิต>กิต>กิกิต>ติกิต>ติกิจฺ (แปลงเพราะ ณ บัจ.)) อ #วิกิจฺจนา
คฺอุป	อ	โคป	คุ้มครอง, ปกครอง, รักษา [ต. คฺคฺตฺโต] ณวฺ สฺสุสานโคปโก ณ โคโป ติ คฺคฺตฺติ อินฺทฺริยคฺคฺตฺติ
ภร	อ	ภร	เลี้ยงดู; นำไป [ต. ภโต-ภฺนุ ภจฺโจ] ตฺ ภตฺตา ขฺ ทฺพภโร สฺภโร ณฺย ภาริโย อ มาตาเปติภโร อตฺตภโร ติ ภติ ยฺ ภรณํ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ปุต	อ ย นา ณ ณย	ปุต ปุตส ปุตสนา โปเส-สย	เลี้ยงดู ณฺ มาตุโปสโก
ชคค	อ	ชคค	ประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม [#วัต. ปฏิชคคติ] ณฺ วิหารปฏิชคคโก
ชนะ แพ้			
ชิ	อ	เช ชย	ชนะ [ตวนตฺ. ชิตวา ต. ชีโต ตฺ. ชิตวา] กฺวิ มารชิ ตฺ เซตวา อ ชโย วิชโย ยฺ ชยน์
ชิ	นา	ชิชา	ชนะ [อฺช. อชินิ #ปฏิชินาติ ตฺ. ชินิตวา เซตวา]
ปรา-ชิ	อ	ปราเช ปราชย	แพ้ [ต. ปราชิโต] อ ปราชโย
ยุธ	อ ย	โยธ ยุชฌ	รบ, สู้ [ต. ยุทฺโธ #ปยุทฺโธ] ตฺ ยุชฌิตา
เล่น			
กีฬ	อ	กีฬ	เล่น ณฺ สหปสุกีฬโก
ทิว	ย	ทิพฺพ	เล่น อ เทโว
กุมาร	อ ณ ณย	กุมาร กุมารเร-รย	เล่น อ กุมารโ
แสวงหา			
คเวส	อ ณ ณย	คเวส คเวเส-สย	แสวงหา, ค้นหา ณิ ปารคเวสี
อิส	อ	เอส	แสวงหา, ค้นหา [#วัต. ปริเยสตี <i>ปริ-ย-อิส</i>] ยฺ เอสนา อเนสนา เอสน์ อเนสนน์
อาจ สามารถ กล้า กลัว			
สกก	โอ	สกกโก	อาจ [ณฺย. สกกา]
สกก	อุณา	สกกุณา	อาจ [สฺต. สกกุณฺยย อฺ . อสกชิ ภวิส . สกฺขิสฺสติ กาล . อสกฺขิสฺส ตฺ. สกกฺณิตวา]
วิ-สห	อ	วิสห	อาจ, กล้าหาญ, ปฏิญญา [#วัต. อฺสฺสหตี]
ภี	อ	ภาย	กลัว [ต. ภีโต ตฺ. ภายิตวา] ณ ภยฺ เภโรโว รฺ ภีรฺ ภีรฺโก
ภีติ	อ	ภีติ	กลัว [วัต. ภีติเปตี <i>เหตุ</i> .] ยฺ ภีติสนํ <i>ความกลัว, นำหวาดเสียว</i>
ภมภ	อ	ภมภ	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว
วิซี	อ ย	วิช เวช วิชช	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว [#วัต. สฺเวชตี สฺวิชชตี อฺพพิชชตี]
อุ-สกี	อ	อุสฺสกก	กลัว, หวาดกลัว [#วัต. ปริสฺกกตี]
ตส	ย	ตสส	กลัว, หวาดกลัว, สะดุ้งกลัว ณ ตาโส
ซื้อ ขาย ติราคา			
กิ	นา	กินา กิณา	ซื้อ [วัต. กิณาติ กิณตี] ณฺ กยโก

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
วิ-กี	นา	วิกิณา วิกิณณา	ชาย
อคข	อ	อคข	มีค่า, มีราคา [#วัต. อคขาเปติ เหตุ. ตีราคา]
ไหว สั้น			
จล	อ	จล จลจล (เทวภาวะ)	ไหว, ห้วนไหว, สั้น (จล>จล>จล>จล>จล>จล>จล)
จูป	อ	จูป โจป	ไหว, ห้วนไหว, สั้น, โงก (ง่วง) [อันต. จปลายนโต จูป-ล-อาย] (ยู โจปน์ อล จปโล อุ>อ 'คนกลับกลอก')
อิณช	อ	อิณช	ไหว, ห้วนไหว, งอ, คู้เข้า [#วัต. สมินชติ, สมินชติ]
อีร	อ	อีร	ไหว, ห้วนไหว
กปิ กมป	อ	กมป	ไหว, ห้วนไหว ญว #อนุกมปโก โลกานุกมปโก อ กมปา ยู กมปนั
วิธ	อ ฌ ฌย	เวธ เวธ-ธย	ไหว, ห้วนไหว; เบียดเบียน
กูป	ย	กูปป	กำเร็บ, สะเทือน, โกรธ, พิณาศ [ต. กูปโต] ฌ โกโป
ชุก	อ เอ ย นา	โชก โชเก ชุกภ ชุกภนา	ห้วนไหวอย่างรุนแรง [ต. โชเกตวา #วัต. สัชุกภติ สงชุกภติ สัโชภติ สงโชภติ]
เป็นไป หมุนไป			
วตตุ	อ	วตตุ	เป็นไป, เป็นอยู่, เลี้ยงชีวิต; หมุนไป; เลี้ยงดู, รับผิดชอบ, ห้าม [วัต. วตเตตวา เหตุ.] ติ วตติ ชีวิตวตติ #ปวตติ
อติ-วตตุ	อ	อติวตตุ	เป็นไปล่วง, (น้ำ) ล้น
วฏฏ	อ	วฏฏ	หมุน, กลิ้ง; ควอ อกมม. [วัต. วฏฏติ (หिन)กลิ้ง, วฏฏติ ให้(หिन)กลิ้ง เหตุ. วฏฏาเปติ (ใช้คน)ให้(หिन)กลิ้ง เหตุ. ต. วฏฏิต์ (หिन)ถูกให้กลิ้ง เหตุ.กัม.]
ภม	อ	ภม	หัน, หมุน [ต. ภนโต]
กำหนด ระบุ			
องก	อ ฌ ฌย	องก องเก-กย	กำหนด, หมายถึง, เป็นเครื่องหมาย
ลกข	ฌ ฌย	ลกข-ขย	กำหนด [#วัต. สลลกขติ]
วิ-อว-ฐูป ฌ	ฌ ฌย	วฏฐูป-ปย วตถูป-ปย	กำหนด, หมายถึง, ตั้งลงไว้ [วฏฐูป เวตถูป เวฏฐูป เวตถูป เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ปริ-อิ	อ		กำหนด [ต. ปริจจ]
นิ-ยม	อ	นิยม นียจจ	ตัดสิน, วินิจฉัย, กำหนด; ประพฤติ [ต. นียโต] อ #วินิจจโย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
สั-ธา	อ		หมายเอา [ตฺ. สนธาย ใช้เป็นกิริยาวิเศษนะ]
สงบ สัจด์ หลีกเร้น			
สมุ	อ ย	สม สมม	สงบ, ระวัง, ทำความเพียร [ต. สนโต #วัต. วุปลเมติ วิ-อุป-สม เหตุ.] ติ สนติ ย สมโน กลหุปสมนั
ปฏิ-ป-สมภ	อ	ปฏิปตสมภ ปฏิปต สมภ	สงบ, ระวัง
วิ-วิจ	อ ย	วิวิจ วิวิจจ	สัจด์, โดดเดี่ยว, ปลีกออก [ต. วิวิตโต ตฺ. วิวิจจ] ณ วิเวโก
ป-อม	อ		สัจด์ [ต. ปนโต]
ลี	ย นา	ลีย ลีนา	แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ติดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน #วัต. นิลีนาติ สลลีนาติ ปฏิสลลีนาติ ลียติ นิลียติ ต. สลลีโน ตฺ. ลียิตวา] อ อาลโย
สืบต่อ, พยายาม			
ขณ ขณฺณ	ณ ณย	ขณฺณ-ณย ขณฺณ-ณย	สืบต่อ, พยายาม, หมั่น, อุตสาหะ
อา-รภ	อ ย	อารภ อารภภ	ปรารถนา, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ, พยายาม [ต. อารทโร #อจจารทโร ตฺ. อารภภ อารทฺ ตฺ. อารทฺ]
อุ-สท	อ	อุสสท	พยายาม; อดทนยิ่งขึ้นไป ณ อุสสาโท
วายม	อ	วายม	พยายาม
ตท	อ	ตทท	เกียจคร้าน, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เบียดเบียน
อดทน			
ขม	อ	ขม	อดทน, อดโทษ, ควร, ขอบ [วัต. ขมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ขมาปีโต เหตุกัม. (ไม่วุทธิ)] อ โอวาทกขโม วจนกขโม ติ ขนติ
สท	อ ย ณ ณย	สท สยท สเท-หย	อดทน, อดกลั้น ยฺ สหนั
ติช	ช	ติติกฺข (เทวมาวะ)	อดทน; ผูก, ร้อย (ติช>ติช>ติติช>ติติกฺ (แปลงเพราะ ช ปัจ.)) อ ติติกฺขา
โง้ง หลอก ลวง			
มริส	ณ ณย	มริเส-สย	อดทน, อดกลั้น, บึกบั่น, ทนทาน, มั่นคง
กุฏ	อ	กุฏ	คด, โค้ง, งอ, โง้ง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น
วณจ	ณ ณย	วณเจ-จย	เกลี้ยกล่อม, หลอกลวง
กุท	ณ ณย	กุเท-หย	โง้ง, ล่อลวง, ให้พิศวง ณฺวฺ กุทโก

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเนียงอื่นๆ ...
สฐ	อ	สฐ	ล่อลวง, ฉ้อโกง; ฆ่า; เศร้าหมอง
บวช สึก			
ป-วช	อ	ปพพช	ไป, ออกไป, บวช [อช. #อนุปพพช <i>บวชตาม</i> ; ปพพาเขสิ <i>เหตุ</i> .] ณ ปพพชชา
วิ-ภม	อ	วิพภม	หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, สึก, ลาสึกขา [ต. วิพภนโต]
จูบ กอด			
จุมพ	อ	จุมพ	จูบ, จุมพิต [#วัต. ปริจุมพติ]
อา-ลึงค	อ	อาลึงค	กอด
สช	อ	สช	กอด
ป่วย ไข้			
กิลม	อ	กิลม	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซ้า, เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. กิลนโต]
คิเล	อ	คิลย	เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. คิลาน]
ไอ จาม อาเจียน			
ชิป	อ	ชิป	ไอ, จาม; ทิ้ง [วัต. ชิปาเปติ <i>เหตุ</i> . (ไม่วุทธิ)] ต. ชิตโต
กาส	อ	กาส	ไอ, กระแอม
วมุ	อ	วม	อาเจียน; คายออก
ปูลาด ท่วม คลุม			
ป-ญฺ	ณ ญ	ปญญาเป-ญฺ	ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ [ต. ปญญุตโต]
ถร	อ	ถร	ปูลาด
อา-ถร	อ	อตถร	ปูลาด, กราน (กฐิน) [ต. อตถโต]
โอ-ถร	อ	โอตถร	ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่วมทับ
สั-ถร	อ	สนถร	ปู, ปูลาด
อธิ-โอ-ถร	อ	อชฺโถมถร อชฺโถมตถร	ท่วมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม
ประกอบ จัดแจง เตรียม			
สั-วิ-ธา/ทท	อ	สัวิทท	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
สชช	อ ณ ญ	สชช สชชช-ชช	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ; สร้าง, ทำ [ต. สญฺโฐ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ปฏิ-ยต	เณ ฌย	ปฏิยาเท-ทย (ต>ท)	ตกแต่ง, จัดแจง [ต. ปฏิยตโต]
ยุช	อ เณ ฌย	โยช โยเช-ชย	ผูก, ประกอบ, รวบรวม [วัต. ยุชชติ กัม. #วัต. สโยเชติ ต. ยุตโต #ปยุตโต สมปยุตโต] ณฺย โยคโค นิโยชโซ ฌ โยโค #อุปโยโค ยุ ยุณฺชนิ
ยุช	อ	ยุณฺช	ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม [#วัต. อนุยุณฺชติ ต. อนุยุตโต]
ส-อนุ-อา-คม	อ		มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [ต. สมณฺนาคโต อ>โ>ว>น]
ถูกต้อง สมควร ชัดแย้ง ห้าม ค้าน			
กปุ	อ เอ	กปป กปเป	ควร, สมควร, อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
อรท	อ เณ ฌย	อรท อรเท-ทย	สมควร, เหมาะสม; บุษบา อ ปุซารโท
ส-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สมจจ]
ยุช	ย	ยุชช	ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควร, สมควร, ถูกต้อง, ใช้ได้ [ต. ยุตโต] ตี ยุตติ
วิ-รุช	ย	วิรุชณ	คัดค้าน, ชัดแย้ง; ประรณนา
ปฏิ-กุส	อ	ปฏิกโกส	คัดค้าน; ด่าตอ
ปฏิ-สิจ	อ	ปฏิเสช	ห้าม, ปฏิเสช [#วัต. นิเสชติ] อ หิรินิเสธ
ปฏิ-ชิป	อ	ปฏิกชิป	ห้าม, ปฏิเสช (คน, สิ่งของ) [ต. ปฏิกชิตโต]
อื่นๆ			
ปุร	อ	ปุร	เต็ม [วัต. ปุเรติ เทตฺ. ตฺ. ปุเรตฺวา เทตฺ. ต. ปุณฺโณ; ปุริโต เทตฺกัม.] ยุ ปุรณฺ
ทุห	อ	ทุห โทห	รีดน้ำนม; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
ธม	อ	ธม	ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ดัง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
วลช	อ	วลณฺช	บริโภคน, ใช้สอย
เสว	อ	เสว	เสพ, ใช้สอย, คบหา; ยินดี ฌี ปรทารูปเสวี ฌวฺ เสวโก อ เสวา ยุ เสวนา ปรทารูปเสวนา เสวนิ
วิ-สส	อ	วิสส	คั่นเคย ฌ วิสสาโส
อฏฺฏ	เณ ฌย	อฏฺฏ-ฏย	อึดอัด, บีบคั้น
จฺจน	เณ ฌย	จฺจน-ณฺย	บด, ละเอียด, แหก
วีช	เณ ฌย	วีเช-ชย	พัด, โบก [มาน. พิชยมาโน]
อติ-มาน	เณ ฌย	อติมาน-นย	เย่อหยิ่ง, จองทอง อ อติมาโน ความ~ อี ตฺท. อติมานิ ผู้มี~
นฏ	เณ ฌย	นฏ นฏ-ณฺย	พ้อนรำ [ต. นจโจ นฏฺโณ] ฌวฺ นฏโก-กา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
นจจ	อ	นจจ	พื่อนรำ
วิ-ลส	อ	วิลส	สวยงาม, เยื้องกราย, กรีดกราย
สุภ	อ	โสภ	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เบียดเบียน ณ นครโสภณีย์ ยุ นครโสภณา (อดีต)
ปุप्ผ	อ	ปุप्ผ	บาน อ ปุप्ผ
สํ-จิต	ณ ฌย	เจเต-ตย	ซื่อซาย; อุตสาหะ, พยายาม; แกล้ง (ภาษาเก่า), จงใจ, เจตนา [ดู. สณจิจจ] ณ ว เจตนาปโก ยุ เจตนา เจตนาปน์
ลิส	ย	ลิสส	เหลือ [#วัต. อวสีสสติ ต. อวสีฏโฐ]
อุ-หท	อ	อุหท	ถ่ายอุจจาระรด
อุ-มิต	อ	อุมมิต	ถ่ายปัสสาวะรด